

slovenski čebelar

Letnik LXXXI 1979

3



slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR —
GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ
SLOVENIJE

Št. 3

1. marec 1979

Leto 81

Inž. Ludvik Klun: Jugoslovanski čebelarji se pripravljajo na svoj kongres	74	NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA	
III. Posvetovanje o sodobnem čebelarstvu		Cremer: Sladkor kot predmet znanstvenih raziskav	101
Otvoritveni govor predsednika ZČDS Dušana Svare	77	Julij Mayer: Socialno življenje naših čebel	102
Inž. Franček Šivic: Vtisi s posvetovanja čebelarjev v Polju	79	ZA ČEBELARSKE KROŽKE	
Lojze Kastelic: Čebelarjeva opravila v marcu	82	Evsti Krašovec: Skrb za naraščaj pri CD Laško	103
dipl. inž. Uroš Vidmar: Čebelja paša na Jelovici in njenih pobočjih	83	Miro Rogina: Delo čebelarskega krožka v Slivnici	103
Inž. Ludvik Klun: Problemi krmiljenja čebel na oddaljenih čebelnjakih	85	Ruth Bučar: Čebelarski krožek Krško	104
Vabilo na Občni zbor	93	IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA	
Čestitka za 8. marec	93	Prispevki za CIC	105
Maryan Alber: Spoštovani prijatelji Posebna vloga otrovine	94	Bilanca prihodkov in odhodkov ZČDS za leto 1978	106
Jože Rotar: Moje izkušnje o faceliji in ajdi	96	Realizacija ZČDS za leto 1978	107
Maks Hudopisk: Kako gledam na našo organizacijo in čebelarjenje	98	OSMRTNICE	
Jože Resnik: Da ne bo zablode in nesporazuma	100	BILTEN »MEDEX« d. e. delo na domu in kooperacija	
Priznanje ZČDS	100	Inž. Anton Krajnc: Razstava in posvetovanje čebelarjev v Polju	89
		Dipl. inž. Verena Koch: Kvaliteta in shranjevanje cvetnega prahu	90
		Vidmar - Snoj: Matični feromoni kot biološki inkekticidi	92

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 200,00 din, ga prejmejo zastoj.

Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 20-208.

Izdajateljski svet: Dušan Svara, predsednik; člani: Ludvik Klun, Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Slander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: inž. Jože Babnik, inž. Ludvik Klun, inž. Anton Kranjc, Martin Mencej, Anton Rems, prof. Edi Senegačnik, dr. Nežka Snoj.

Glavni urednik: Janez prof. Mihelič, odgovorni urednik: inž. Ludvik Klun.

Odgovorni urednik Biltena — Medex — exp.-imp. Franc Strumbelj.

Letna naročnina za nečlane 200,00, za tujino 250,00, za člane čebelarških organizacij drugih republik 120,00 dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje naročnino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 6800 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.



Na vsakem torišču ljudske dejavnosti je potrebno samo nekaj umov duha, kateri s svojimi miselnimi razsežnostmi ustvarjajo napredek na zemlji. Čim je novost izrečena ali publicirana postane lastnina vsega človeštva. 10. februarja 1979 smo izgubili enega takšnih velikanov, ki je s svojim delom odprl nove strani v zgodovini človeštva na polju humanističnih in marksističnih znanosti. Tovariš Edvard Kardelj je odšel, vendar bo njegovo delo živelo med nami in bo kažipot tudi bodočim rodovom.

JUGOSLOVANSKI ČEBELARJI SE PRIPRAVLJAJO NA SVOJ KONGRES

Še dober mesec nas loči od zasedanja IX. kongresa jugoslovanskih čebelarjev. Zelo veliko zanimanje za kongres med našimi čebelarji nedvomno govori o tem, da od njega veliko pričakujejo. Kongres naj bi dal odgovor na mnoge probleme, ki zavirajo razvoj čebelarstva in nakazal pot za njegov hitrejši in skladnejši razvoj.

Čebelarstvo je eno redkih področij našega gospodarstva, kjer ne beležimo vidnega napredka. Najbolj zgovorno govori o tem podatek, da je naše poljedelstvo napredovalo po obsegu proizvodnje za 98 %, medtem ko je proizvodnja v čebelarstvu ostala na predvojni ravni. Naša dežela je ena redkih, ki nima čebelarskega inštituta, nima čebelarskih šol, nima specializiranega podjetja za proizvodnjo in razvoj čebelarske opreme in še bi lahko naštevati. Pričakovati bi bilo, da bo v takih razmerah naše čebelarstvo v celoti propadlo. Vendar temu ni tako. Kljub nemogočim razmeram med čebelarji ni malodušja, saj vedo, da se tudi našemu čebelarstvu obetajo boljši časi. Velika zasluga za to gre čebelarskim organizacijam, ki so v danih okoliščinah storile vse, kar je bilo mogoče, da bi čebelarji dobili osnovno strokovno znanje in da bi čebelarstvo dobilo tako mesto v našem gospodarstvu, kot ga ima v drugih deželah.

V naših čebelarskih organizacijah te dni odgovorno izbirajo delegate za kongres in jim dajejo navodila za delo v različnih komisijah. Od delegatov, njihove zavzetosti in prizadevanja bo v veliki meri odvisen uspeh kongresa. Zato je prav, da že sedaj nudimo delegatom in organizatorjem kongresa vso pomoč pri njihovem delu, da posredujemo svoje znanje in izkušnje v referatih na kongresu, da sodelujemo na razstavi s svojimi eksponati in da prispevamo svoje predloge

k reševanju perečih problemov, ki jih bo obravnaval kongres.

Mesto Osijek — gostitelj kongresa

IX. kongres bo v Osijeku od 19. do 21. aprila 1979. V času kongresa bo organizirana tudi čebelarska razstava, ki bo odprta že 15. aprila.

Mesto Osijek je znano po bogati čebelarski tradiciji. Letos namreč praznujejo 100-letnico ustanovitve čebelarskega društva in izhajanja čebelarskega časopisa »Pčela«. Aktivnost tamkajšnjih čebelarjev je prikazana tudi v tem, da sta bila v Osijeku doslej že dva kongresa. Na njih so obravnavali nekatere probleme, ki so značilni tudi za današnji čas...

IV. kongres v Osijeku je bil od 14. do 15. avgusta leta 1925. Čebelarji so imeli pri potovanju 30 % popusta na železnici. Ugotavljali so, da je še vedno veliko neorganiziranih čebelarjev, da se širi bolezen čebelja gniloba, da čebelarji še nimajo čebelarskega zakona, da so problemi s prodajo medu in da je rešitev iskati v združni prodaji. Predlagali so, da naj se imenujejo čebelarski strokovnjaki pri oblastnih upravah itd.

VII. kongres v Osijeku je bil od 23. do 26. avgusta leta 1930. Bila je tudi razstava medu. Popust na železnici je bil 50 %. Na kongresu so ugotavljali, da čebelarski zakon še ni sprejet, da je potreben nov zakon o živilih, ki bi preprečeval ponarejanje medu. Predlagali so, da naj železnica podpre čebelarstvo z ugodnostmi pri prevozu in da naj se zaščitijo medovite rastline.

Sedanji IX. kongres bo tako po udeležbi kot po razstavljenih predmetih močno presegal vse dosedanje kongrese. Število delegatov je določeno tako, da na vsakih 60 organiziranih čebelar-

jev izvolijo enega delegata. Iz naše republike bo na kongresu 100 delegatov. Število delegatov in kotizacija, ki jo

prispevajo republiške Zveze čebelar-skih društev, je podano v naslednji preglednici:

SR	Štev. org. članov	Štev. delegatov	Kotizacija din
Srbija	9.500	156	190.000
Slovenija	6.000	100	120.000
SAP Vojvodina	3.600	60	72.000
Hrvatska	3.426	58	68.520
BiH	2.544	42	50.880
Makedonija	2.000	34	40.000
SAP Kosovo	2.000	34	40.000
Črna gora	1.000	16	20.000
Skupno	30 070	500	601.400

Organizatorji pričakujejo, da bodo sredstva v enaki višini zagotovile tudi čebelar-ske gospodarske organizacije, medtem ko bi ostala sredstva prispevali: mesto Osijek, gospodarske zbornice, samoupravne interesne skupnosti v kmetijstvu in drugi.

Sredstva bodo porabljena za opremo dvoran za kongres, za razstavo, za tiskanje kongresnega gradiva, za simultano prevajanje ter za stroške bivanja gostov.

Potne stroške delegatov in dnevnice krijejo tudi čebelar-ske organizacije, ki so volile delegate za kongres.

Predvideno je, da bodo referati in govori na kongresu simultano prevajani v jezike gostov.

Delo kongresa se bo odvijalo v veliki dvorani Doma JLA, ki lahko sprejme 600 gostov. Ostali udeleženci kongresa bodo lahko delo spremljali v sosednjih prostorih, v katerih bodo postavljeni zvočniki.

PROGRAM KONGRESA

19. aprila otvoritev kongresa. Po otvoritvi in pozdravnih govorih bo imel predsednik IO Skupščine SPOJ (Zveze čebelar-skih organizacij Jugo-

slavije) referat z naslovom: STANJE, PROBLEMI IN PERSPEKTIVE RAZVOJA ČEBELARSTVA V JUGOSLAVIJI.

V popoldanskem programu je predviden obisk prevoznih čebelnjakov na paši oljne repice, ki prav tedaj cvete v okolici Osijeka.

20. aprila bodo delegati delali v različnih kongresnih komisijah.

1. Organiziranost čebelarstva (čebelar-ske organizacije, zadruga, kooperacija v čebelarstvu)

2. Medovite rastline in oprашevanje kmetijskih kultur

3. Biologija čebel (selekcija, masovna vzreja, umetno osemenje matice, vzreja paketnih čebel ipd.)

4. Tehnologija čebelarjenja in standardi v čebelarstvu (rezultati, preizkušanje različnih panjev, masovna proizvodnja panjev, proizvodnja čebeljih pridelkov ipd.)

5. Patologija čebel (razširjenost čebeljih bolezni, metode zgodnjega odkrivanja bolezni itn.)

6. Čebelji pridelki in njihova uporaba — včeraj, danes in jutri.

Referati ne smejo presegati obsega, za katerega je potrebno za čitanje 30



Izvršni odbor SPOJ, ki je sprejel sklep o organizaciji IX. kongresa čebelarjev Jugoslavije

minut. Za koreferate je čas omejen za čitanje na 15 minut. Referate sprejemajo republiške organizacije, ker le-te opravijo prvo selekcijo.

21. aprila bo delo kongresa potekalo v skupščini. Na njej bodo sprejeti zaključki kongresa.

CEBELARSKA RAZSTAVA

Razstava bo odprta od 15. do 21. aprila. Odprta bo od 8. do 20. ure. Razstava bo imela izobraževalno, propagandno in komercialno vlogo. Organizirana bo v treh delih:

I. Razstavni del. V tem delu bodo razstavljeni čebelji pridelki, oprema, novejši tehnološki dosežki, orodje, literatura, fotografije, diapozitivi ipd.

II. Komercialni del. Sklepane pogodbe, prodaja in zamenjava čebelarških značk, prodaja literature, dogovori o sodelovanju, kooperaciji ipd.

III. Zabavno-propagandni del. Predvajanje filmov, diapozitivov, degusta-

cija medu, loterija, razstava cvetja ipd.

Razstavljeni predmete bo ocenjevala posebna komisija. Na njen predlog bo organizacijski odbor razstave podelil medalje in diplome. Organizirani čebelarji imajo brezplačen razstavni prostor. Njihovi eksponati zavzemajo lahko največ 5 m² površine. Vsak razstavljavec bo dobil stalno vstopnico za razstavo. Organizatorji kongresa priporočajo skupinske obiske razstave, ker bodo v takih primerih preskrbeli strokovnega vodiča.

IX. kongres in razstava bosta prav gotovo edinstvena priložnost za vsakega naprednega čebelarja, da se sezna ni s problemi čebelarstva vseh naših republik in pokrajin, jih pomaga tudi sam reševati ter s tem prispevati svoj delež k hitrejšemu razvoju čebelarstva. Istočasno pa bo to prijateljsko srečanje čebelarjev vseh naših narodov in narodnosti, vzpostavljanje prijateljskih vezi ter izmenjava izkušenj. Zato prispevajmo vsak po svojih možnostih k čim večjemu uspehu kongresa.

Inž. L. Klun

III. POSVETOVANJE O SODOBNEM ČEBELARSTVU

OTVORITVENI GOVOR PREDSEDNIKA ZČDS
DUŠANA ŠVARE



Posvetovanje, na katerem se že v tretje zbiramo, bi nam moralo s svojimi rezultati pomagati pri našem nadaljnjem delu, dvigniti bi moralo stopnjo naše izobrazbe ter nam utreti pot, da bomo v naslednjih letih pridobili še več novih stvari. Te stvari so v glavnem naslednje:

Naše dosedanje paše se ne spreminjajo v skladu z našimi željami in se ne povečujejo oziroma oplemenjujejo. Vemo, da ajdovih paš ni več. Strokovnjaki trde, da so vzrok temu nižje nočne temperature. To vrzel želimo zapolniti z uvajanjem nekih novih sort, vendar se kljub naporom zasejane površine z novimi sortami počasi širijo.

Naša organizacija bi morala napraviti premik v svoji usmeritvi. Premik predvsem v stopnji sodobnega čebelarjenja in premik v znanju, ki je s tem tesno povezan. Glede na starostni sestav naših čebelarjev moramo pospešiti prenašanje naših izkušenj mlajšim rodovom, ki nam bodo sledili in nadaljevali z našim delom.

Zavedati se moramo, da čebelarstvo kot tako, ni samo konjiček posameznikov, ampak je to zelo pomembna panoga kmetijstva, ki povečuje narodni dohodek. Vemo, da je to, kar čebele s svojim neumornim delom pri opravljanju vseh mogočih rastlin prinašajo ljudem, nekolikokrat bolj pomembno kot pa recimo tista količina medu, ki jo čebelar odvzame čebeljemu panju. Avstrijci so ugotovili, da v višjih legah ni več ruševca. Ko so raziskovali vzroke, so prišli do interesantnih ugotovitev. V višjih legah so namreč opuščene visokogorske kmetije. Z njimi so odšle čebele, brez čebel ni oplojevanja brinja, brinje je pa menda osnovna hrana tem pticam. Tu vidimo nazoren primer, kako sebi s svojim delom, najčešče tudi neodgovornim, rušimo naravno ravnotežje.

V svojem načrtovanju se bomo morali po razpoložljivih možnostih tudi v bodoče boriti proti tem pojavom. Naša skrb naj bo usmerjena v odpravljanje škodljivih primerov, katere prinaša v naše vsakdanje življenje vse bolj naraščajoča tehnizacija. Boriti se bomo pač morali proti vsem tistem, kar bi slabo vplivalo na naše življenje in počutje.

Zaradi pomanjkanja paš bi bila tudi ena od naših nalog tesnejše povezovanje z odgovornimi v gozdarstvu, v hortikulturnih društvih in vseh organizacijah, katere se ukvarjajo z urejanjem naše narave, oziroma našega okolja.

Z intenzivnejšim zasajevanjem medovitih rastlin in dreves, ki so nekolikokrat boljše glede lesne mase, kot pa manjvredne vrste, katere danes naši gozdarji zasajajo, bomo njim in sebi napravili dobro startno osnovo, s katero bomo zapolnili vrzel, ki nam na-

staja z intenzivnejšim kmetijstvom, intenzivnejšo obdelavo naše zemlje, uporabo herbicidov in uporabo pesticidov.

Dragi tovariši!

Ne bi vam jemal časa. Referati, ki so pred nami so zelo zanimivi. Lahko z veseljem ugotovim, da so iz leta v leto kvalitetnejši in naša želja bi bila,

da jim prisluhnete in seveda z diskusijo obogatite naše napore pri pripravi tega posvetovanja. Ne bi bilo prav, če se ne bi na koncu toplo zahvalil upravi OS Polje, katera nam s tako ljubeznivostjo daje v šolskih počitnicah na razpolago te prostore. Toplo zahvalo tudi organizatorjem tega posvetovanja.

Toplo pozdravljeni!

VTISI S POSVETOVANJA ČEBELARJEV V POLJU

Letošnje posvetovanje čebelarjev v Polju, združeno s tradicionalno čebelarsko razstavo, je bilo že tretje po vrsti. Na njem so prebrali svoje referate vidnejši strokovni delavci iz Slovenije, ki sta se jim pridružila še strokovnjaka iz AP Vojvodina, Ištvan Boršoš in iz BiH dr. Husnija Čerimagič.

Poudarek posvetovanja je bil na čebelji paši, ki je nedvomno osnova za rentabilnost našega čebelarskega gospodarstva. Razveseljiva je zlasti novost, da sta prišla tokrat med čebelarje dva vidna gozdarja in sicer: dr. Košir (Sekretariat za kmetijstvo in goz-

darstvo) ter ing. Lipovšek (direktor gozdne drevesnice v Mengšu). Izrazila sta pripravljenost, da vsak na svojem delovnem področju omogočita boljše sodelovanje med gozdarji in čebelarji. Zanimiv je zlasti predlog ing. Lipovška, da bi v DO Seme-sadike Mengeš zbirali seme medovitih drevesnih vrst, ga sejali in tako vzgajali sadike, ki bi jih čebelarji in gozdarji sadili na ustreznih pašnih območjih. Naša dolžnost je ugotoviti, katere drevesne vrste bi prišle v poštev za čebelarstvo in kje naj bi jih sadili, saj je že znano, da vplivajo na izdatnost medenja številni činitelji okolja. Prekmurski čebelarji



Udeležencev posvetovanja je bilo letos še nekoliko več kakor prejšnji dve leti



Inž. Ludvik Klun je pozdravil prisotne v imenu organizacijskega odbora



Dr. Košir z Republiškega sekretariata za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je pokazal veliko razumevanje za probleme čebelarstva v zvezi z gozdarstvom

že več let uspešno sodelujejo z gozdarji, o čemer nas je v svojem referatu seznanil tov. Tručelj. Izdelali so program, po katerem bodo zasadili obsež-

ne površine z izbranimi sadikami akacije. Ti nasadi bodo dajali v bodočnosti kvalitetnejši tehnični les, čebelarju pa dokaj sigurno in obilno pašo.

Tudi obisk na razstavi je bil izjemno velik





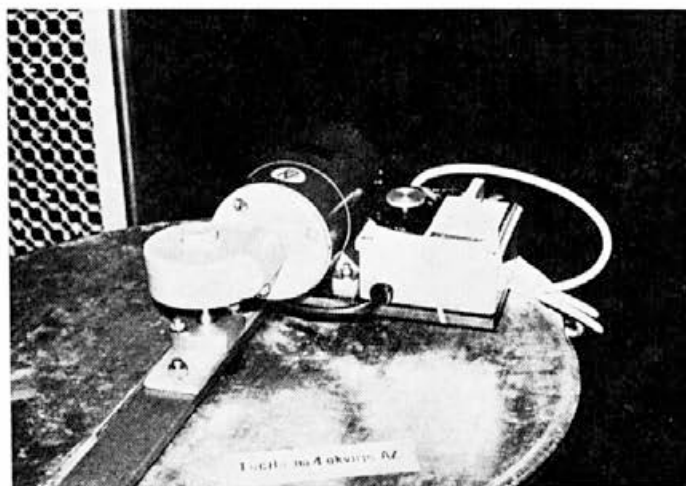
Dr. Husnija Čerimagič je zelo dober poznavalec paš v SR Bosni in Hercegovini



Ištvan Boršoš iz Vojvodine, ki je tudi predsednik SPOJ, je poročal o trenutno najbolj zanimivi rastlini za čebele v Vojvodini, o sončnici

Škoda, da ni bilo slišati nobenih poročil o sodobni vzreji matic, o tehniki pridobivanja matičnega mlečka in čebeljega strupa ter medu v satju. Mislim, da na teh področjih močno za-

ostajamo za čebelarji v tujini. Naše plemenilne postaje vzrede vsako leto v najboljšem primeru le po nekaj sto matic, v tujini pa gredo številke prodanih matic ene same postaje v tisoče.



Ena od najzanimivejših domačih novostj na razstavi je bilo točilo na električni pogon z možnostjo regulacije, ki ga je razstavila DO Medex

Razprave med čebelarji so bile na razstavi zelo živahne



Ciril Tručel iz Murske Sobote je podal izredno zanimiv referat

Morda naj bi že zdaj začeli iskati vzroke našega zaostajanja in o tem odkrito spregovorili na prihodnjem posvetovanju.

Referati bi bili mnogo bolj zanimivi, če bi jih izvajalci popestrili z dia-

pozitivi ali kakšnim filmom. To pomanjkljivost sem skušal sam popraviti s predvajanjem serije 36 diapozitivov z naslovom Prevažanje čebel. V njej sem zbral najzanimivejše posnetke od čebelnjakov na kolesih (avtobusi, kamioni, vlačilci, prikolice) do kontejnerjev na dvigalkah. Takšne pestrosti kakor jo imamo Slovenci na tem področju bi verjetno ne našli nikjer na svetu. Prepričan sem, da pove barvni diapozitiv poslušalcu oz. gledalcu mnogo več, kakor še tako natančen besedni opis.

Vsakoletno posvetovanje v Polju je skupaj z razstavo največja čebelarska prireditve v Sloveniji. Postalo je že tradicionalno in prizadevati si moramo, da se bo tudi v bodoče redno nadaljevalo. Organizacija posvetovanja leži na ramenih peščice članov IO ZČDS, ki jim gre vse priznanje za izredno požrtvovalnost, prav tako pa tudi članom ČD Polje za pomoč pri postavitvi razstave. Želim, da bi ohranili svoj idealizem še naprej in da bi si v prihodnje našli čim več pomočnikov in sodelavcev.

Šivic Franc dipl. ing.

(Nadaljevanje prihodnjije)

ČEBELARJEVA OPRAVILA V MARCU

LOJZE KASTELIC

V mesečnih navodilih po navadi opisujemo opravila, katera sovpadajo v določen čas in katera moramo v tem času izvršiti. Zdi pa se mi, da je večjih bolj pomembno, da se pove, kaj se v določenem času ne sme počenjati, če hočemo, da ne bomo imeli več škodice kot koristi. To velja zlasti pri čebelarjskih opravilih.

V čebelarstvu veljajo namreč določena pravila, ali — če hočete — načela, katera nikakor ne bi smeli prezreti, pa jih največkrat zavestno, ali pa nepoučeni, kršimo. Eno takih pravil, oz. načel, bi lahko izrazili s starim čebelarjskim rekom: »Čim več odpiranja, tem manj točenja!« In ker se to pravilo največkrat in najbolj grobo krši zlasti pri čebelarjih začetnikih ravno v marcu, je prav, da o njem kaj več napišemo.

Nekoč sva s starim čebelarjskim zasom skušala razvozljati vzrok, zakaj je nekemu začetniku pomrlo več deset čebeljih družin — skoro celo, komaj zastavljeno čebelarstvo. Brez mnogo razmišljanja je sogovornik na koncu razgovora pribil: »Fant je imel čebele preveč rad...«

In res; mlad, navdušen, radoveden, pa tudi zaleten, je panje kar naprej odpiral, primerjal je njihovo moč, prešteval zaležene sate, dražilno krmil in počenjal še sto drugih brezkoristnih opravil ravno v času, ko so čebele na višku obremenjenosti, tj. zgodaj spomladi. Zdaj pa si zamislimo to veliko obremenjenost od zime bolj ali manj izčrpanih čebel, ko morajo vzdrževati za razvoj primerno toploto (32° C), nahraniti tisoče lačnih ust, donašati nektar, obnožino in vodo, skrbeti za čistočo in opraviti še nešteta druga opravila, še preden jih bo zamenjal nov, mladi rod, kateremu bodo vsa ta opravila lahko pustile.

Bodimo prepričani, da čebele bolj natančno kot mi preračunajo svojo moč in sposobnost, kateri zatem prilagodijo največjo možno obremenitev. In če mi s stalnim odpiranjem, ropotanjem, hlajenjem in drugimi nepotrebno močmi to obremenitev še stopnjujemo, bomo slej ko prej doživeli isto kot omenjeni začetnik.

V mesecu marcu naj nam bo torej osnovno vodilo pri naših čebelarjskih opravilih, da brez prave potrebe ne bomo odpirali in brskali po panjih! S tem pa seveda ne smemo opustiti tista dela, ki jih v tem mesecu moramo opraviti.

Predvsem moramo izkoristiti tople marčevske dneve za celoten pregled in oceno družin. Vse ugotovitve tega pregleda — zalogo hrane, kakovost matice, moč družine, katero ocenimo po skupni površini zalege itd. — skrbno zabeležimo za vsako družino posebej, da ne bomo pozneje v dvomih, ko bo treba nadalje ukrepati. Skratka, prvi, celoten pregled družin naj nam da sliko stanja in hkrati nakaže potrebo po nadaljnjem ukrepanju v družinah.

Nekaj takih ukrepov bo sledilo že v marcu. Mislim predvsem na dopolnilno in dražilno krmljenje. Za začetek krmljenja so stari čebelarji določili 19. marec. Najbolje, da se tudi mi držimo tega datuma — izjema naj bodo le lačne družine, katerim moramo pomagati že prej. Pomladansko krmljenje je namreč skoro vedno, zlasti pa v naših krajih, dvorezen nož in ne kaže z njim prezgodaj začeti. Pozneje pa tudi ne, ker nam bo zmanjkalo časa za pripravo družin na pomladansko pašo, ki se začne že v prvi polovici maja.

Tako za dopolnilno, ki naj dopolni zalogo, kot za dražilno, ki naj spodbuja matico k izdatnejšemu zaleganju,

poznamo danes že več vrst krme. Od medenih satov, ki smo jih prihranili od lanskega leta, do raznih pogač in testa pa do navadne sladkorne raztopine. Kakšno krmo in kakšen način krmljenja bomo izbrali, je odvisno od tega zakaj in kdaj bomo krmili. Za dopolnitev zaloge bo potrebna gosta medno-sladkorna raztopina — boljši so seveda medeni sati, če jih imamo — za dražilno krmljenje pa si pripravimo pogače oz. testo. Krmo dodajamo čim bliže gnezdu in po možnosti nad njim, kjer čebel ne more presenetiti nenadna ohladitev.

Proti koncu meseca lahko začnemo spodbujati matice k večjemu zaleganju še z drugimi ukrepi. Pri žnidaršičih je priporočljivo med premeščanjem gnezda na sredino panja obrniti vsak

drugi sat okoli krajše osi (kot to lepo opisuje pisec v lanskoletnih mesečnih navodilih za marec), pri nakladnih panjih pa obrnemo celo naklado. Ne smemo pa še v tem mesecu širiti prostor za zaleganje z dodajanjem praznih satov ali celo satnic med zalego!

V tem mesecu bi želel opozoriti še na eno čebelarstvo pravilo: v svojem čebelnjaku ne trpimo slabih družin. Z njimi bomo imeli same sitnosti in delo, koristi pa nobene! Marec je čas, ko moramo vse slabiče združiti!

Če nimamo zoženih žrel, jih zožimo, ker je v sončnih dneh velika nevarnost, da se začne ropanje, posebno če se še nismo znebili brezmatkov in slabičev.

Tudi na napajalnik ne smemo pozabiti!

ČEBELJA PAŠA NA JELOVICI IN NJENIH POBOČJIH

DIPL. INŽ. UROS VIDMAR

Jelovica je visoka planota, ki s svojimi pobočji sega na severu do doline Save Bohinjke, na jugu do Selške Sore, na zahodu do bohinjskih gora in vzhodu do Krhpe. To je zelo grob topografski opis. Relief planote je sorazmerno umerjen od 600 do 1350 m nadmorske višine, pobočja pa so strma in izredno razčlenjena. Nad 1350 m nadmorske višine pa se vzpenjajo gorski hrbti, ki z zaobljenimi in raztegnjenimi pobočji segajo nad ostali svet. Tla so podvržena zakrasovanju, zato so vodne razmere skromne kljub veliki množini padavin. Padavine so obilne, saj je klima tega področja humidno kontinentalna in znašajo od 2000 mm na vzhodnem delu do 3000 mm na zahodnem delu. Konstantnih temperatur ni niti poleti niti pozimi zaradi vpliva

atlantskih zračnih tokov. V začetku vegetacije v mesecu maju rade nastopijo v zaprtih legah in kotlinah minus temperature, včasih tudi v juniju, jeseni pa že v avgustu.

Celotna površina opisanega področja znaša okoli 20.000 ha in je poraščena z gozdnim drevjem, v glavnem s smreko, jelko, bukvijo ter s primesjo gorskega povoja. Zmes navedenih drevesnih vrst je precej različna in gre na severnem delu proti dolini Save Bohinjke v korist smreke, kjer jo je okoli 70 %, na južnem delu proti Selški dolini pa v korist deleža jelke, ki znaša ca. 55 % od vsega gozdnega drevja.

Razen zahodnega dela Jelovice, od Rovtarice do bohinjskih gora, je ostalo področje dokaj ugodno za gozdno

čebeljo pašo. Izločanje mane na smreki in jelki se pojavlja redno vsako leto. Čebelarjem, ki dovažajo na omejeno področje, ostanejo prazne posoda le v letih, (1-rat na 5 let) zaradi neugodnih klimatskih razmer, ko je medenje zaradi dežja ali mraza prekinjeno, oziroma povzročitelji mane uničeni. Od javorja lahko na posameznih področjih pričakujemo le nekaj kg donosa na panj. Od ostalih za čebelarstvo važnih rastlin naj omenimo še borovnico, ki raste na velikih površinah, vendar zaradi mraza na veliki nadmorski višini največkrat pozebe. V zadnjih 15 letih so bili samo 1-krat taki pogoji, da je izdatno medila in so čebele belile satje. Zato nanjo objektivno ni računati. Kot dopolnilo paši na smreki in jelki naj omenimo še malino, ki je bila včasih ena glavnih paš in je bujno uspevala na velikih posekah. Danes pa jo zaradi drugačnega načina gospodarjenja z gozdovi, ko poseke domala v celoti izginjajo, najdemo le še mestoma.

Najintenzivnejše izločanje mane se redno pojavlja na področju med gozdnima revirjema Rovtarice in Martinčka do Vodiške planine in v okolici Oreškoveca, ki leži pod znanimi Dražgošami. V te predele tudi čebelarji vsako leto pripeljejo od 500 do 1000 panjev čebel na pašo. Škoda, da razmestijo panje le v dveh ali treh koncentracijah po par sto panjev na enem mestu.

Po obilici izločanja mane lahko trdimo, da velikost področja omogoča pašo za nekaj tisoč panjev, seveda s pametno razporeditvijo na podlagi pašnega katastra, ki pa ni izdelan. Gospodarjenje z gozdovi in zemljišči je skoraj na celem opisanem področju zaupano Gozdni upravi v Bohinjski Bistrici, ki za dovoz čebel na pašo oziroma stojišča panjev ne zahteva nobene odškodnine. Z uslužbenci uprave je potreben le usten dogovor za posamezna stojišča zato, da ne bi posamezni

čebelarji postavljali panjev na skladišča lesa ob cestah, katera rabijo gozdarji pri redni letni proizvodnji za odlaganje lesa.

Začetek medenja je odvisen od podnebnih razmer v posameznih letih. Nepisano pravilo med prevaževalci na Jelovico, ki so večinoma iz Gorenjske, pravi, da morajo biti panji na stojiščih vsaj do 29. junija. Medenje traja približno en mesec. Skoraj praviloma pa se med, ki ga čebele naberejo po 20. juliju, začne v satju strjevati in to že po treh do štirih dneh.

Pelodne paše so podobno kot drugod v gozdovih v času izločanja mane bolj skromne. Vendar pa družine na raznem gozdnem cvetju in zlasti na malinah dobe tudi v času najintenzivnejšega medenja toliko cvetnega prahu, da lahko matice normalno zalegajo. Zato družine med pašo niti ne oslabijo preveč. Seveda o kakšnih rezervah prahu v panjih ni govora.



Najbolj zanesljiv znak medenja

Sama planota Jelovice ni primerna za čebelarjenje skozi celo leto, pač pa ustreza za sezonski prevoz čebel na pašo. Na pobočjih Jelovice na nižji nadmorski višini pa najdemo nekaj deset čebelnjakov, kjer domačini čebelarijo na stalnem mestu celo leto. V nižjih predelih so spomladi izredno bogate pelodne paše. Čebele lahko obletavajo in nabirajo na črnem telohu, leski, vrbi, spomladanski resi, javorju, re-

gradu ter gabru in črnem jesenu. Nekaj malega lahko dobe tudi ko zacvetijo travniki. S končano košnjo usiha tudi pelodna paša, jeseni je pa skoraj ni. Tudi pozno poletnih in jesenskih medenih virov na nižinskem področju manjka.

Opazovalna služba ni več organizi-

rana, ker se gozdarji, ki so včasih pošiljali poročila, dnevno vračajo na svoje domove v dolino. Vsi podatki v navedenem spisu so vzeti iz mojih osebnih zapisov, ker se na Jelovici ne udeležujem samo kot čebelar, ampak tudi kot gozdar, kjer je moje delovno področje.

Referat inž. Uroša Vidmarja ni bil prebran na III. posvetovanju zaradi odsotnosti referenta, zato ga zaradi aktualnosti objavljamo.

UREDNIŠTVO

PROBLEMI KRMLJENJA ČEBEL NA ODDALJENIH ČEBELNJAKIH

INŽ. LUDVIK KLUN

Nektarni in pelodni viri v naseljenih krajih in v njihovi okolici so vedno bolj siromašni. Poleg tega vedno pogosteje pride do zastupitev čebel zaradi uporabe kemičnih pripravkov. Zato čebelarji opuščajo čebele ali pa jih prestavijo v ugodnejše okolje. Tudi čebelarji, ki živijo v večjih središčih, imajo čebele daleč od svojega doma, da ne omenjam novejše skupine čebelarjev, ki pri svojih počitniških hišicah postavijo nekaj panjev čebel za razvedrilo ali za poživitev okolja.

Vsi ti gojitelji čebel se pri tem srečujejo s problemi, ki jih tedaj, ko so bile čebele pri njihovem domu, niso poznali. Med te sodi tudi krmljenje čebel. Saj praktično odpovedo vsi tisti načini krmljenja, ki priporočajo na primer krmljenje v krajših časovnih intervalih (1/4 l raztopine vsak večer ipd.). Najkrajši interval na oddaljenem čebelnjaku je 1 teden, pa še ta zaradi stroškov prevoza močno zmanjša rentabilnost čebelarjenja. Zato smo želeli preizkusiti med doslej znanimi načini krmljenja tiste, ki takim okoliščinam najbolj ustrezajo.

Zahteve, ki smo si jih postavili, so bile naslednje:

— Krmna osnova naj bo ekonomična. Uporabljen naj bo torej sladkor v kristalu.

— Priprava krme naj bo hitra in mogoča brez posebnih priprav.

— Krma naj bo v panju obstojna najmanj 14 dni, vskladiščena pa vsaj 1 mesec.

— Krmo naj bo mogoče pokladati v vsakem času, ne da bi pri tem povzročili ropanje.

— Krma naj ustreza danemu pašnemu obdobju.

— Pokladanje naj bo hitro, da ga je mogoče opraviti tudi pri večjem številu čebeljih družin.

Metode dela

Preizkusili smo različne oblike krme, ki so poznane v naši in tuji čebelarški praksi.

Celotno krmljenje smo razdelili v tri krmna obdobja:

— Spomladansko spodbujevalno krmljenje.

— Poletno krmljenje v brezpašni dobi.

— Jesensko spodbujevalno krmljenje z dodatkom za zimsko zalogo.

Krmljenje smo preizkušali na treh čebelnjakih s po 20 panji, oddaljenimi od doma 26 km, 110 km in 115 km.

Rezultati

a) Spomladansko krmljenje.

1. Sladkorno-medno testo je dalo dobre rezultate, vendar je manj primerno za večje število čebeljih družin zaradi višje cene sladkorja v prahu. Pa tudi priprava večje količine ni mogoča brez mešalnika.

2. Priprava sladkorno-mednih pogač s klasičnim kuhanjem do zadostne gostote zahteva preveč časa. Zato je tak način priprave krme primeren le za manjša čebelarstva.

3. Najboljše rezultate smo dobili pri izdelavi pogač, ko smo uporabili lonec s povečanim pritiskom, ki ga pri nas poznamo pod imenom EKONOM. Čas, potreben za pripravo pogač, se močno zmanjša. Sladkor se ne prijema na stene lonca. V celoti odpade mešanje, zato lahko med kuhanjem opravljamo drugo delo.

Pogače pripravimo po naslednjem postopku:

V lonec vlijemo 1,5 litra mrzle vode, dodamo sladkor v kristalu do zgornjega roba (6 kg sladkorja), dodamo še 2 žlici medu, pokrijemo in kuhamo. Ko raztopina zavre (izhajanje pare izpod uteži), kuhamo še 8 do 10 minut. Nato lonec odstavimo in spustimo paro. Tekočino zlijemo v ustrezne plitve posode, jih postavimo na hladno podlago (beton, zemljo ipd.) in dodamo beljakovinske dodatke, na primer cvetni prah, ki ga pripravimo v prejšnji sezoni, tako da še neposušene zmeljemo v mešalniku za sadje in zmešamo z medom v razmerju 1:1. (Cvetni prah z medom hranimo v hladilniku.)



Predno se začne raztopina v posodah strjevati, dodamo žlico ali dve cvetnega prahu in močno mešamo, da sprejme masa čimveč zraka (zračnih mehurčkov). Taka masa, v kateri je dovolj vlažnega zraka, je v notranjosti mehka in jo čebele rade jemljejo. Predno se pogača ohladi, jo pokrijemo s plastičnim prtičkom, da ohrani vlago tudi na površini. Ob dodajanju krme izrežemo v prtiček odprtino, da imajo čebele dostop do krme, ostali del krme pa ostane pokrit, da se čim manj izsuši.

Pogače v plitvih posodah (zelo primerni so plastični pladnji) položimo v nakladnih panjih na satnike ter pokrijemo z mehko plastično peno (moltopren). V AŽ panjih prav tako položimo pogačo nad gnezdo, če prej odstranimo matično rešetko, sicer pa damo pogačo ob satih, prej pa odstranimo pitalnik. Pogačo pa damo lahko tudi v pitalnik po kosih, vendar se v tem primeru prej izsuši. V vseh primerih prekrijemo pladenj z mehko peno, da zmanjšamo toplotne izgube in da odstranimo s tem odvečno vlago v panju, ker jo pena prepušča.

b) Poletno krmljenje čebel (krmljenje v brezpašni dobi)

1. Krmljenje čebel s suhim kristalnim sladkorjem ne daje vedno dobrih rezultatov. Čebele pogosto nosijo sladkorne kristale iz panja, ne jemljejo ga

dovolj rade; če pa sladkor polijemo z vodo se strdi in ga še težje jemljejo.

2. Veliko boljše rezultate smo dobili s sladkorno-medeno kašo, ki smo jo pripravili tako, da smo sladkor polili z medeno vodno raztopino in zmešali v gosto kašo. Medeno raztopino napravimo tako, da v 10 litrih vode raztopimo 1/4 kg medu. Prevoz krme je preprost, ker lahko vozimo sladkor v vreči, raztopino pa v 10- ali 20-litrskih plastičnih kanticah.

Krma ne pospešuje ropanja, čeprav čebele ob dodajanju močno izletavajo in iščejo medene vire. Krma pospešuje zaleganje matice in je obenem dovolj trajna. Ko nastopi medenje, ostane na krmi le manjše število čebel. Ker jemljejo čebele krmo počasi, ni bojazni, da bi jo znosile na med.

e) Jesensko spodbujevalno krmljenje.

Iskali smo tako obliko krmljenja, ki bi nadomestila nekdanjo ajdovo pašo. Najboljše rezultate smo dobili s krmljenjem sladkorne raztopine, ki neprestano v malih količinah doteka v panj. Tak način krmljenja je najbližji paši v naravi. Matice pri takem krmljenju močno zalegajo. Zato prezimimo živalne družine. Pri takem krmljenju moramo paziti le na to, da je v okolici dovolj cvetnega prahu. Če ga primanjkuje, moramo dodajati v pitalnik tudi konzerviran cvetni prah v medu ali druge beljakovinske dodatke (mleko v prahu, pivski kvasec ipd.).

Za krmljenje uporabimo 3 l steklene kozarce ali plastične kantice. Če uporabimo kozarce, nalijemo vanje do roba sladkorno raztopino in kozarec prekrijemo s plastičnim prtičkom (uporabimo tanko plastiko, ki jo uporabljajo za izdelavo vrečk za hrano). Prtiček pritrdimo z gumico. Nato z žebeljem naredimo v prtiček tri luknjice, če želimo, da bodo krmo iz trilitrskega kozarca brale čebele 7 do 10 dni. Če želimo hitrejšo krmljenje (dodajanje

zimske zaloge), napravimo več luknjic. nato kozarec obrnemo in ga položimo na tako mesto v panju, da imajo čebele dostop do luknjic. Ko kozarec obrnemo, se iz luknjice pcedi nekaj kapljic raztopine, potem pa ne več, ker nastane nad odprtino vakuum. Če uporabimo za kapilarni pitalnik plastično ploščato kantico, napravimo s svedrom ali šilcem luknjice v pokrovec ali pa v najvišji del kantice, ki bo potem, ko jo bomo obrnili, postal najnižji del. To je potrebno zato, da hrana ne ostaja v posodi, ker bi se sicer pokvarila.

Pitalnike postavimo v panju namesto treh satov. V nakladnem panju ga lahko postavimo v prazno naklado, v AŽ panju pa za vratci in odpremo pod okencem zaporico. Če je seveda kantica dovolj ploska. Sicer pa odstranimo pitalnik iz okenca, da pridobimo na prostoru. V vseh primerih postavimo pitalnik tako, da imajo čebele dostop do luknjic (podložimo ali obesimo).

Omenjeni način krmljenja ima naslednje prednosti:

— Hrano lahko dodajamo čebelarjem ob vsakem dnevnem času brez bojazni, da bo nastalo ropanje, ko bomo čebele zapustili.

— Odvzem krme lahko poljubno uravnavamo s številom luknjic, iz katerih čebele neprekinjeno srkajo hrano.

— Ker je dotok krme stalen in tisti del krme, ki je v dotiku z zrakom čebele sproti jemljejo, se hrana tudi v daljšem času ne pokvari.

Upoštevati pa velja naslednje:

— V kapilarne pitalnike dajemo samo čisto sladkorno raztopino brez kakršnihkoli beljakovinskih dodatkov, ker bi v tem primeru nastali na stenah posode ostanki, ki bi se kvarili.

— Raztopine ne segrevamo.

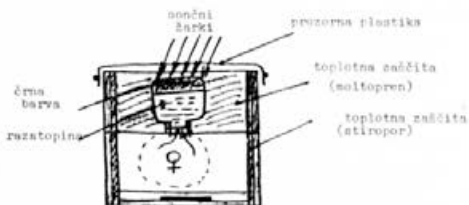
— Zaradi varnosti uporabimo pri plastičnih prtičkih dve gumici, ker bi

se lahko ena pretrgala in raztopina stekla po čebelah.

— Plastičen prtiček ne sme biti pretenak, ker ga sicer čebele, ko ni več raztopine, zgrizejo, gredo v kozarec, ven pa ne najdejo poti, zato ostanejo v kozarcu.

Tak način krmljenja je uporaben tudi spomladi, saj čebelam ni potrebno iskati vode in se s tem izpostavlja ti muhastemu vremenu. Tudi ob dodajanju zimske zaloge ima prednost pred pitalniki za dodajanje večje količine krme hkrati (npr. Millerjev pitalnik s 5 in več litri prostornine). Dodajanje večje količine tekoče hrane naenkrat pomeni za čebele izredno obremenitev. Pogosto se že po prvem krmljenju pojavijo črne čebele. V čebelarstvu praksi je dolgo veljalo mnenje, da je to koristno, ker se stare čebele pri tem iztrošijo. Toda v zadnjem času (Taranov 1978) ugotavljajo, da prav te (stare) čebele prevzemajo pozimi glavno breme prezimovanja, ker prezimujejo na površini zimske gruče. Seveda je spomladi več mrtvic, vendar so to tiste čebele, ki bi pri dodajanju večjih obrokov hrane pomrle že v jeseni.

Zelo spodbudni rezultati se obetajo s kapilarnimi pitalniki pri spomladanskem razvoju čebeljih družin, kjer kombiniramo krmljenje s sončno ener-



Kapilarni pitalnik uporabljen kot zbiralnik sončne energije

gijo. V nakladnih panjih izvedemo to tako, da v prazno naklado nad gnezdo postavimo črno obarvan kozarec s sladkorno raztopino, namesto krova pa prekrijemo panj s prozorno plastiko. Na ta način dobimo sončni kolektor, ki absorbira sončno energijo in jo akumulira v raztopini. Tak panj je termično bolj stabilen in se ne ohlaja tako hitro v nočnih urah ali pri nenadnih spremembah temperature. Čebele dobijo potrebno toploto tudi od sonca, zato porabijo za razvoj manj medu. To je še posebno pomembno pri panjih, ki so toplotno zaščiteni s stiroporom ali poliuretanom, ki imata nizko toplotno prevodnost pa se zato v takih panjih spomladi družine slabše razvijajo. Tovrstni poskusi so v začetni fazi, zato bomo podrobneje poročali o rezultatih na prihodnjem posvetovanju.

III. posv. o sod. čeb. 1979

OBVESTILO O HIBRIDNI SONČNICI

Obveščamo vse zainteresirane, da bo imela »SEMENARNA« Ljubljana v letošnjem letu v prodaji seme hibridne sončnice, ki jo je nabavila na našo željo. Vsi zainteresirani naj do 15. 3. 1979 naročijo potrebne količine semen na naslov: Semenarna, Ljubljana, Gosposvetska 5. Cene bodo znane kasneje.

ZČDS

**bilten**

medex exp.-imp.

delo na domu in
d. e. kooperacija

RAZSTAVA IN POSVETOVANJE ČEBELARJEV V POLJU

DO Medex se je tudi letos udeležila razstave in posvetovanja čebelarjev v Polju pri Ljubljani, ki je bila dne 27. in 28. januarja. Z ozirom na vse večji interes vključevanja novih čebelarjev v organizirano proizvodnjo, smo se letos aktivno udeležili ravno na področju posvetovanja in sicer kar s tremi temami. dipl. ing. Marija Mihelič je predavala o načinu določanja sortnosti medu, dipl. ing. Verena Koch o kvaliteti in shranjevanju matičnega mlečka ter dipl. ing. Vera Vukmirovič o kvaliteti in shranjevanju cvetnega prahu. Teme so bile zelo aktualne in so jih čebelarji z zanimanjem poslušali. Poudarek je bil na kvaliteti pridelkov, posebno pa pri matičnem mlečku in cvetnem prahu.

Kot običajno smo tudi letos večji del razstavnega prostora uporabili za razstavo čebelarskega repromateriala. Posebno obeležje pa je predstavljal prostor, kjer so bili pregledno razstavljeni naši proizvodi in preparati nad katerimi se je že od daleč videl napis — 25 let Medexa. Na razpolago je bila različna čebelarska literatura, za katero je bilo med čebelarji veliko zanimanje, saj so nekatere brošure celo pošle.

V prostoru, poleg razstavnega, pa smo poskrbeli za čebelarje, kjer so se lahko malo okrepčali. Najbolj jim je prijala naša znana Kranjska medica.

Anton Krajnc

KVALITETA IN SHRANJEVANJE CVETNEGA PRAHU

DIPL. INŽ. VERENA KOCH

Tudi cvetnemu prahu, ki ga zbirajo čebele, je v zadnjem obdobju posvečena izredna pozornost. Z analizo je potrjeno, da je za čebele cvetni prah edini izvor beljakovin, maščob, ogljikovih hidratov soli in vitaminov. Zato ima cvetni prah v življenju čebel izredno pomembno vlogo, ne samo kot hrana, temveč tudi kot biološki faktor za razvoj čebeljega rodu.

Prav iz tega razloga se danes vse več znanstvenih del usmerja k raziskavam aktivne snovi v cvetnem prahu, saj je poznano, da so v njem snovi, ki jih potrebuje organizem za rast in vzdrževanje biološkega ravnotežja.

Glede na kemijsko sestavo vsebuje cvetni prah veliko beljakovin, prostih aminokislin in maščob, ogljikovih hidratov, škroba, mineralnih snovi, vitaminov in fermentov. Najvažnejši faktor, ki odloča o kvaliteti cvetnega prahu, je odstotek vode.

Sveži osmukanec (vzet iz osmukalnika) vsebuje 20–23 % vode. Kemijski sestav cvetnega prahu (beljakovine, ogljikovi hidrati, vlaga) pa ugodno pogojuje rast in razvoj mikroorganizmov, ki se pri visokem % vlage in povišani temperaturi aktivno razmnožujejo in povzročajo kvar cvetnega prahu. S tem povzročijo spremembo kemijske sestave cvetnega prahu in mu zmanjšujejo biološko vrednost. Pod vplivom nekaterih kvasovk lahko pride do vrenja in s tem do kisalnja cvetnega prahu, nekatere plesni pa povzročajo močne krče v človeškem prebavnem traktu. Izredno pomembno je, da se sušenje cvetnega prahu izvede čimprej — delno že pri čebelarju.

Vir okužbe cvetnega prahu pa je lahko že čebelar sam, če ne posveča dovolj pozornosti svoji osebni higieni in čistosti predmetov, s katerimi pride cvetni prah v dotik. Neumite roke in ne dovolj očiščeni predmeti so lahko pravo leglo mikroorganizmov, ki v tako ugodnih pogojih, kot vladajo v cvetnem prahu, preidejo v aktivno življenje. Da bi preprečili okužbe cvetnega prahu, opozarjamo čebelarje, da pazijo na čistost rok in predmetov, s katerimi pride cvetni prah v dotik, da cvetni prah, ki začenja plesniti,

takoj zavržejo in da sveži cvetni prah osušijo.

Cvetni prah oz. njegovo zrno je sestavljeno iz zunanje odporne ovojnice imenovane sporoderm, v notranjosti pa je protoplazma in celično jedro ali jedrca. Učinkoviti del zrna je notranja vsebina, zunanja ovojnica je neprebavljiva. Ovojnica ima skoraj pri vseh cvetnih prahovih odprtine oz. pore, skozi katere lahko dospejo prebavni sokovi v notranji del in izlužijo oz. prebavijo vsebino. V primeru, če bi cvetni prah prehitro in premočno posušili (visoke temperature), bi se pore zaprle in bi bil s tem onemogočen dostop prebavnim sokovom do protoplazme.

Prehitro sušenje cvetnemu prahu škoduje tudi zato, ker je večina učinkov vezana na beljakovine, katere začenjajo denaturirati (propadati) pri temperaturah nad 45° C (kontrola beljakovin). Zato moramo cvetni prah, nabran z osmukalniki, čimbolj osušiti in sicer tako, da ga za nekaj dni razprostremo na gosti mreži na senčnem in suhem prostoru ter na prepihu. Med sušenjem cvetni prah premešamo, zlasti če je plast cvetnega prahu debelejša. Posebno pozornost moramo tudi tu posvetiti zaščiti cvetnega prahu pred muhami in podobnimi insekti ter domačimi živalmi (kokoš, maček, pes), ki lahko zopet povzročijo okužbo tega pridelka. Zato je seveda najboljša možnost sušenja cvetnega prahu v zaprtih sušilnih omarah oziroma v zaprtih sušilcih, kjer kroži topli zrak s temperaturo 40° C. V teh napravah so vloženi prekati oz. mreže, kamor razprostremo cvetni prah. Debelina plasti naj bo 15 do 20 mm, zrak pa naj cirkulira od spodaj navzgor. Sušilne aparature imajo vgrajen termostat, ki uravnava temperaturo zraka, tako da se cvetni prah suši pri konstantni temperaturi 40° C. Pravilno osušen cvetni prah hranimo in odpremljamo v predhodno dobro očiščenih in suhih polivinilastih vrečkah. Le-te do odpreme hranimo v hladilniku ali vsaj v temnem prostoru s kletno temperaturo 10–15° C. Najbolje pa je nabrati in osušeni cvetni prah čimprej odpremiti.

Za izkopani cvetni prah velja isti način odpremljanja.

Da lahko zanesljivo preprečimo kvarjenje cvetnega prahu, mu moramo znižati vlago na 8 %, zato bomo tudi letos pri odkupu cvetnega prahu poleg pregleda na primesi določali tudi % vlage.

Vlago bomo določali z Mettlerjevo tehtnico, ki ima UV nastavek za hitro določanje % vlage. Analiza sama traja 6 minut. Če bo vseboval cvetni prah večji % vlage in bo seveda organoleptično odgovaljal (onečiščenja, event. plesnjenje, kiselkast okus), bomo od neto teže odšteli razliko v % vlage do 8 % kolikor jo sme cvetni prah imeti.

Glede na raziskave vpliva cvetnega prahu na človeški organizem lahko z gotovostjo rečemo, da je cvetni prah dietično sredstvo in kot tak mora odgovarjati naslednjim pogojem:

— ne sme vsebovati škodljivih snovi (pesticidi), patogenih klic in tujkov

— polna učinkovitost mora biti zagotovljena s pravilnim pridobivanjem, kontrolo sušenja, s strokovno obdelavo in embalaranjem ter skladiščenjem

— kontrolirana mora biti kemijska sestava.

Z ozirom na norme, katerim je cvetni prah kot dietetsko sredstvo podvržen, je Inštitut za raziskavo medu iz ZRN predložil na III. mednarodnem simpoziju o apiterapiji katalog kriterijev za standardizacijo cvetnega prahu. Ti kriteriji so v ZRN že v uporabi:

1. Obvezno

- | | |
|-------------------|------|
| 1.1. Težke kovine | brez |
| 1.2. Pesticidi | brez |

- | | |
|-------------------------------|-----------|
| 1.2. Patogene klice | brez |
| 1.3.1. Skupno število klic | ugotoviti |
| 1.3.2. Plesen | ugotoviti |
| 1.3.3. Kvasovke | ugotoviti |
| 1.4. Delci insektov in pršice | brez |

2. Vsebovane snovi

Vrednost je treba ugotoviti

- | | |
|---|--|
| 2.1. Voda | |
| 2.2. Pepel | |
| 2.3. Surove maščobe | |
| 2.3.0. Podatki o surovih maščobah | |
| 2.3.1. Postopek umiljenja | |
| 2.3.2. Jodovo število in lomni količnik | |
| 2.3.3. Peroksidno število | |
| 2.3.4. Kislinsko število | |
| 2.4. Celoten dušik | |
| 2.5. Sladkor | |

3. Biokatalizatorji

- | | |
|---------------------------------------|--|
| 3.1. Proste aminokisljine | |
| 3.2. Vitamini | |
| 3.3. Glukozna oksidaza | |
| 3.4. Encimi | |
| 3.5. Nasičene C ₁₈ kisline | |

Na istem simpoziju pa je bilo v referatu, ki je prispel iz Sovjetske zveze, ugotovljeno, da lahko količinsko določanje aminokisljin in aktivnih skupin proteina osmukanca uporabimo kot kriterij za ocenjevanje hranilne kakovosti cvetnega prahu.

Pot, da se doseže kvalitetni cvetni prah, ki bo uporaben kot dietetsko sredstvo, je torej dolga.

Če pa pomislimo, kako išče stehnizirani svet naravne vire moči, potem smo lahko prepričani, da bodo potrebe po kvalitetnem cvetnem prahu vedno večje.

MATIČNI FEROMINI KOT BIOLOŠKI INSEKTICIDI

Queen Honeybee in Biological Pest Control

Bee world 58 (1): 41-43

Janine Paine (1977) Pheromones of The

Feromoni so kemične snovi, s katerimi se žuželke med seboj sporazumevajo in

s katerimi lahko celo vplivajo na delovanje organizma drugih žuželk. Podobni so hormonom, vendar je razloček v tem, da se izločijo iz organizma, ne pa v nje, kot je to značilno za hormone. Zato lahko žuželke tudi pridejo v stik s feromoni in jih zaradi tega lahko posredujejo

naprej ostalim žuželkam. Določeni feromoni lahko pri žuželkah iste vrste vplivajo na njihovo obnašanje, čestokrat pa na delovanje njihovega organizma.

Raziskovalci so odkrili, da ravno feromon matice med drugim zavira razvoj jajčnikov pri delavkah in s tem seveda njihovo reprodukcijsko sposobnost. To svojstvo matičnega feromona je navedlo raziskovalce na misel da bi se z njimi dalo vplivati na razmnoževanje škodljivih žuželk. Zato so začeli s takimi preiskavami, kjer so matični feromon zamenjali s sintetično snovjo podobno matičnemu feromonu (9-oxodec-2-enoic kislino in 9-hydroxydec-2-enoic kislino). Delovanje te snovi so preizkušali na termi- tih, mravljah, kobilicah, muhah, vinski mušici in komarjih.

Ugotovili so, da feromon pod določe-

nimi pogoji zavira razvoj jajčnikov in na metamorfozo — preobrazbo — pri žuželkah, ki čebelam sploh niso sorodne. Zato zaključujejo, da bi dejansko lahko uporabljali feromone in njim slične kemične spojine v borbi proti škodljivim žuželkam, saj s temi snovmi lahko prekinjamo razmnoževanje pri njih.

Prednost takega uničevanja škodljivih žuželk je v tem, da pri tem ne onesnažujemo ali celo ne zastrupljamo okolja v katerem živimo. Raziskave so še v teku in ko bodo izvedljive, bomo pač za te namene uporabljali te snovi tudi v vsakdanjem življenju.

Avtorica tega članka je črpala snov zanj iz več raziskovalnih del, ki so bila objavljena v različnih revijah in knjigah.

Vidmar — Snoj

CENIK ČEBELARSKE OPREME IN POTREBŠČIN PO DANAŠNJIH CENAH

X. Satnice:

1. AŽ 23 × 39 cm (1 karton 10 kg) 1 kg	150.—
2. AŽ 23 × 39 cm (1 karton 10 kom)	140.—
3. AŽ 23 × 39 cm (1 karton 20 kom)	276.—
4. AŽ 23 × 39 cm (1 karton 50 kom)	675.—
5. AŽ 23 × 39 cm (1 karton 120 kom)	1.616.—
6. AŽ-Grom 25 × 40 cm (1 karton 11 kg) 1 kg	150.—
7. LR 20,3 × 43,2 cm (1 karton 10 kg) 1 kg	150.—
8. LR 20,3 × 43,2 cm (1 karton 10 kom)	140.—
9. LR 20,3 × 43,2 cm (1 karton 20 kom)	276.—
10. LR 20,3 × 43,2 cm (1 karton 50 kom)	675.—
11. LR 20,3 × 43,2 cm (1 karton 120 kom)	1.616.—
12. DB 27 × 42 cm (1 karton 11 kg) 1 kg	150.—
13. Dim. 20 × 40, 30 × 40 in ostale dimenzije (1 karton 11 kg) 1 kg	150.—

XI. Knjige in razglednice:

1. Knjiga: »Bolezni in zdravljenje čebelnih družin«	20.—
2. Knjiga: »Čebele in zdravje«	88.—
3. Knjiga: »Čebelarjenje v nakladnem panju«	49.—
4. »Gozdno medenje«	12.—
5. Knjiga: »Med vsakdanja hrana in zdravilo«	5.—
6. Knjiga: »Ob 200-letnici pisane slovenske besede«	50.—
7. Knjiga: »S čebelami in čebelarji skozi stoletje«	4.—
8. Knjiga: »Propolis zdravilo jutrišnjega dne«	88.—
9. Knjiga: »Zgodbe o čebelah«	75.—
10. Razglednice: »Panjske končnice«	2.—
11. Razglednice: »Anton Janša«	2.—

VABILO NA XXVIII. REDNI OBČNI ZBOR ZČDS

NA PODLAGI 19. ČLENA PRAVIL ZVEZE IN SKLEPA ODBORA ZVEZE, Z DNE 29. 1. 1979 SKLICUJEM REDNI XXVIII. LETNI OBČNI ZBOR ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO, V SOBOTO 31. MARCA 1979, OB 9. URI, V DVORANI REGIONALNE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI, LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA ŠT. 24.

Prosimo, da delegati, po določenih tretjega odstavka 19. člena pravil ZČDS, prinesejo s seboj poverilnice o statusu delegata.

Delegati bodo prejeli materiale za občni zbor in predlog dnevnega reda 8 dni pred občnim zborom, skladno s prvim odstavkom 20. člena pravil ZČDS.

Za eventualne predloge in pritožbe je rok osem dni pred občnim zborom, zato prosimo, da jih pošljete na Zvezo čebelarских društev za Slovenijo v navedenem roku.

Vabimo tudi vse čebelarje nedelegate, da se občnega zbora ZČDS udeležijo v čim večjem številu.

Predsednik ZČDS
Dušan Švara

VSEM ŽENAM, POSEBNO ŠE VSEM ŽENAM ČEBELARKAM, ČESTITAMO ZA NJIHOV PRAZNIK



Minka Zupanečič
na posvetovanju v
Polju

Ena od prizadevnih in najzaslužnejših čebelark je zagotovo Minka ZUPANEČIČ iz Krškega.

Ze v zgodnji mladosti je v domačem okolju začutila pristni utrip narave, njenih lepot in koristi, zato ni bilo naključje, da je posebno vzljubila čebelo

kot enega najplemenitejših in koristnejših darov narave. Vzljubila je čebelo in čebelarjenje in ji ostala zvesta vse do današnjih dni. Njen čebelnjak je hkrati njen drugi dom.

Kot prizadevna čebelarka je kmalu našla svoje mesto tudi v tamkajšnji čebelarški organizaciji in aktivno posegla v njeno dejavnost. Še več. Ko so pred leti postavili novo, obsežno in funkcionalno grajeno šolsko stavbo, si je bilo težko zamisliti njen okoliš brez šolskega čebelnjaka. In Minka Zupančičeva se je z vsem žarom posvetila vzgoji in izobraževanju mladih čebelarških kadrov, kjer kot mentor učinkovito deluje od vsega začetka v tamkajšnjem čebelarskem krožku.

Prav ta njena dejavnost in njene bogate izkušnje so dale povod, da je bila kooptirana v komisijo za čebelarški naraščaj pri Zvezi čebelarških društev za Slovenijo, kjer s svojo razgledanostjo in izkušnjami bogati vsebino dela te komisije.

ZČDS

SPOŠTOVANI PRIJATELJI

MARYAN ALBER

Z največjim veseljem sem sprejel prekrasno novembrsko številko vaše strokovne revije, ki je brez primere najlepša daleč naokoli v čebelarskem svetu. Moji slovenski prijatelji vodijo ne samo v Jugoslaviji. Kljub pretresljivim vojnim grozotam se trudite, da bi uspešno premagali težave.

Počasi, vse prepočasi vas posnemajo. Tako je bavarski »Imkerfreund« sedaj prevzel vaš »rumeni bilten«, seveda pod imenom »Imkerform« — Čebelarške novice, ne da bi vas navedel. Bodite prepričani, da vas bom tudi pri tem zastopal, kakor doslej.

Revija ni okrašena le z lepimi barvnimi slikami, ampak je DO Medex izpeljala tudi domislek, da je poklonila opremljen čebelnjak vašemu ljubljenemu predsedniku Titu, ki ga tudi pri nas visoko cenimo. Opremljen pa je z AZ panji, o katerem nekateri govorijo, da je že preživel. Po mojem prepričanju ta panj

zdaleč prekaša vse druge sisteme v srednji in severni Evropi, pa tudi pri nas na Siciliji, ne samo pri prevozu na pašo, ampak tudi na stalnem stojišču. **Srečen bi bil, če bi si pred več leti lahko omislil en sam natančno izdelan panj tega sistema, posebno model razširjen na 11 satov.**

Slovenski čebelarji bi morali rešiti južne predele vaše države pred katastrofalno varoatozo, ki je medtem preplavila Grčijo. S severa se vali preko Tracije, Makedonije, Epira in Tesalije proti velikim otokom in preko Larise ogroža Ate-ne. Na kongresu Apimondie, ki bo v tem mestu, bomo lahko izvedeli o uničenju velikega števila prevoznih panjev in o izgubi desetisočev ton medu.

Prosim sporočite moja iskrena novoletna voščila vsem mojim prijateljem, posebno pa Cirilu Jalnu, ki se mu zahvaljujem za voščila.

Vaš zvesti prijatelj Alber

Maryan Alber je naš star znanec in prijatelj. Poznan je v svetu kot velik poznavalec razmer v čebelarstvu. Njegovi članki so objavljeni v vseh večjih evropskih čebelarških revijah. V mladosti je dalj časa živel in čebelaril v Sloveniji, zato je tudi velik zagovornik naše sivke in našega čebelarstva nasploh. Želimo mu, da bi še dolgo delal, tudi v prid našega čebelarstva.

Uredništvo

POSEBNA VLOGA TROTOVINE

MARYAN ALBER

Svicarska znanstvenika WILLE in GERIG sta leta in leta natančno zasledovala rast in upad populacije v čebeljih družinah. Pri tem sta večkrat opazila občutno razliko med resnično številčno močjo družine in med izračunano domnevno močjo. Razlik si nista znala razložiti. Sele fotografske meritve so pokazale, da nenadoma izginjajo jajčeca na večjih površinah in celo trotovska zalega. Slednjič sta prišla do spoznanja, da je trotovska zalega nekaka stalna živa rezervna zalega beljakovin v panju. To sta obelodanila v *Schweizerische Bienenzeitung* 5/1976 na strani 253. To potrjuje ALBER v svojem dopisu in izvaja: »Po izkušnjah, ki sta si jih nabrala H. WILLE in L. GERIG o spremembah v čebelji družini, **moremo trotjo zalego smatrati kot živo rezervno beljakovin v panju.** To se tudi v resnici dogaja v panju! Toda ta živa rezerva ne vsebuje le beljakovin, ampak tudi maščobe in vodo! V skrajni sili velike lakote sledi za trotjo zalego najprej zalega mladih matic in šele nazadnje čebelja zalega.

Na splošno je že dobro znana vloga rezervne maščobno-beljakovinske zaloge v čebelinem telesu. Pri tem pa vsi prezrejo, da so vse žive celice sestavljene v prvi vrsti iz vode. Tako je **zalega vseh socialno živčih žuželk prava živa in trpežna zalega prvovrstne hrane.** Tudi pri vseh sesalcih se je ohranil kanibalizem, da se ohrani rod pred pogubo.

Ob normalnih razmerah prinašajo čebele v panj vodeno medicino, vlažen period, poleg tega pa še mnogo vode. Kopičijo zaloge, ki niso trpežne. Med se navzema vlage in se skisa; obnožina plesni in jo napadajo pršice ter uničujejo moljčevi črvi; kondenzirana voda v panjih pa je onesnažena. **Cebela medarica ni popolna vegetarijanka:** Stalno žre odvečna jajčeca in celo žerke diploidnih trotov, kar je dokazal poljski znanstvenik WOJKE. Socialno skupnost žuželk prav lahko označujemo kot nekakšen nadorganizem, kajti njegova **zalega tvori veliko telo, ki je polno maščob, beljakovin in vode, ter**

se ne more pokvariti, če ga boleznin paraziti ne napadejo. Vsako bolezen pa takoj lahko ugotovimo, dokler je gnezdo majhno, kot je to proti koncu zime in v zgodnji pomladi. Tam ne ugotavljamo z lahkoto le boleznin, ampak najdemo tudi obolele čebele. Zdravljenje lahko na ta način res pravočasno začnemo in brez škode za družino lahko odstranimo vso bolno zalego!

Med posameznimi čebeljimi plemeni in njihovimi krajevnimi tipi in celo med njimi samimi je nihanje tega pojava zelo opazno. Med vsemi rodovi pa je stabilnost najbolj opazna pri temni do črni Sikuli. Preživela je tisočletja neprijazne okolice in najbolj krutega ropanja po človeku, enako kot njej sorodna afriška čebela. **Nikdar je ni nihče krmil in nikdar ji nihče ni pokladal vode!** Čebelarški mojster MAAG iz St. Galna v Švici je kot dober opazovalec popolnoma točno ugotovil: »da so se sedem dolgih mesecev brez vsakega izleta sijajno razvijale od lastnih telesnih rezerv, čeprav so prezimovale na manovem«.

Ze mnogo let so v uporabi samo satnice, zato čebelarji vedno manj vedo o naravnih graditvi gnezda. Vsi naravni roji gradijo nova gnezda tako, da imajo v središču gnezda najmanj tretjino trotjih celic. Tako so gradile tudi kranjice v svojih podolgovatih škatlah in tudi roji v stoječih kladah. Vse te družine so stoletja dolgo dobro prezimovale na gozdnem in tudi na melicitoznem medu — toda brez sladkorja!

Iz tega sem izoblikoval poseben način prezimovanja, ne da bi se razvila nosečnost.

1. Stranske sate z leve in desne odstranimo že zaradi vlage v panju. Vsi prezračevalni sistemi v panjih so odpovedali, zato splesnijo stranski sati in zaradi tega izgubljam tudi pridelek voska.

2. V sredino gnezda vložimo sat, ki ima vsaj tretjino trotjih celic. Če takega sata nimamo v zalogi, lahko izrežemo za dlan veliko ploskev. Čebele to luknjo kaj kmalu napolnijo s trotovino.

3. Ta sat odmaknemo za 1 cm od drugih satov zaradi razlike v dolžini celic. Čebelje celice merijo v globino 18 mm, trotje pa 27 mm. Zaležene so daljše: čebelje merijo 22 mm, trotje pa 33 mm. Obakrat torej v razmerju 2:3. Z drugimi besedami to pomeni, da je trotja celica za četrtno daljša in skoro za polovico širša od čebelje celice.

4. Zaradi množičnega prehranjevanja in nagle porabe hrane se v gnezdu nabere toliko dojil, da se temperatura dvigne

do skrajne dopustne mere. V tej atmosferi pa se ne redijo le trotje žerke, ampak tudi vse bolezenske klice in zajedalci. Tako z lahkoto takoj z malim posegom ugotovimo najmanjše obolenje zalege.

5. Z okroglo cevko 25 mm premera in ostrim robom tudi v pozni zimi in v trenutku izrežemo kolobarček satovja, ki nam natančno pokaže pravi položaj v gnezdu.

Prevedel Julij Mayer

MOJE IZKUŠNJE O FACELIJI IN AJDI

JOZE ROTAR

Ne čebelarim tako dolgo, da bi doživel, da bi mi čebele na ajdovi paši napolnile satje z okusnim ajdovcem. Čeprav sem nekajkrat peljal svoje panje na ajdova pasišča v želji, da nabero vsaj za ozimnico, je vsakokrat rezultat bil enak ničli.

Ko je SČ prinašal vesti o razširjanju novih sort ajde, sem želel tudi sam dobiti seme tetraploidne (ruske) ajde. Nabavil sem seme pri Semenarni v Ljubljani in naprosil za parcelo sosedo kmetovalko, katera se danes le še bežno spominja, da so nekoč pred vojno sejali tudi ajdo, ki da je dobro uspevala, toda kasneje so jo opustili. Glavni vzrok za to je bilo povečano številčno stanje nekaterih vrst visoke divjadi, kar onemogoča, da bi pridelek pridelovalci tudi pobrali z njiv. Predno je seme pognalo močne poganjke in razvilo mesnate prve liste, smo posevek zavarovali s preko 2 metra visoko trivrstno ograjo iz bodeče žice, napeljana na dokaj gosto vrsto močnih okroglic (kolov). Da je razlog, zaradi katerega so kmetovalci nekoč bili prisiljeni opustiti sejanje kultur, kakršna je bila ajda, upravičen, smo se kmalu

lahko prepričali znotraj ograjene parcele. Čeprav je bila žica videti nedotaknjena, je bila ajda jelenjadi zelo všeč, saj je bil posevek precej uničen. Takšne so bile naše ugotovitve pozneje še večkrat. Kljub temu je seme dalo usev, ki je delno le zrasel in dozorel. Ajda je bila na nekaterih mestih visoka do 1 m, steblo debelo. Ker je neposredno ob začetku cvetenja zaradi viharja delno polegla, se polegla stebila niso več opomogla in se je na takih mestih cvetenje nadaljevalo pri zemlji. Težko sem pričakoval, kako se bodo vedle čebele, ki so bile 500 m oddaljene. Večkrat sem opazoval ajdo med deveto in dvanajsto uro. Bil sem razočaran. Na cvetju skorajda ni bilo čebel, čeprav je bilo vreme ugodno.

Jeseni mi je sosedka obilno vrnila zrnje pridelane ajde in naslednje leto sva poizkus ponovno ponovila. Tudi ta posevek je dal enak rezultat.

Nekaj časa ne bom sejal, niti vozil čebel na ajdovo pašo, pač pa želim opozoriti čebelarje na izkušnje s setvijo in pašo na faceliji.

Pred letom dni sem nabavil seme facelije preko oglasa v hrvatski »Pčeli«, od čebelarja iz Smedereva. Rastli-

no sem poznal iz literature, kjer sem našel tudi sliko — črnobelo, zeilo pa me je zanimalo in želel sem se prepričati na »lastni koži«. Uredili smo dobršen košček zemlje, jo nekoliko izboljšali in pognojili s hlevskim gnojem. Sosega je to seme posejala z dobrohotno roko, torej verjetno nekoliko pregosto. Nič zato, sem dejal, parcela je sončna, je v neposredni bližini čebelnjaka, le 20 m oddaljena in ni razloga, da ne bi videli, kakšna je to trava, o kateri gre glas, da ni vredna, da bi jo sejali kmetovalci, da pa je prava čebelarška rožica.

Nekako po treh tednih, potem ko je vzklikla, je facelija zacvetela. Od tedaj pa do časa, ko je bila na višku rasti in cvetenja, je preteklo najmanj mesec dni, cvetela pa je še cel naslednji mesec.

Kaj lahko sporočim čebelarjem, ki se zanimajo za sejanje in za pašo na tem cvetju? Le vse najlepše! Tu in tam je bila vmes po kakšna oljna repica, oves in morda še kaj, sicer je bila kaljivost semena odlična. Čeprav o donosu s tako majhne parcele ni mogoče govoriti, pa po tistem kar sem sam in vsi tisti, ki so večkrat opazovali čebele, videl, da je paša čebel na faceliji nekaj, kar lahko večkratno nadomesti nekoč tako dobro in opevano medenje ajde med 10. in 11. uro. Na cvetju facelije je od ranega jutra do poznega večera nabirala nektar in pelod ogromna množica čebel. To so počenjale sistematično, vztrajno, ustavljajoč in sesajoč z rilčki nektar iz vsake posamezne čašice cveta, kot da ne smejo nobene čašice preskočiti, kot da je v prav vsaki nekaj koristnega, kar se ne sme pustiti v nemar. Ko je ena delavka komaj zapustila del cvetne resice, že je le-to nadomestila druga in tako so nadaljevale svoje delo tudi takoj, čim je prenehalo deževati.

Moram povedati, da je stojišče mojih čebel na namorski višini 950 m, kjer odlično uspeva razno semenje zelenjavnic, podrasti, cvetja in grmovja,

pašna sezona je sicer kratka, zato pa raznovrstna. Kritičen čas, ko paše ni, je avgusta, ko je pripeka največja, posebno če ni medenja na hoji. Paša na faceliji lahko v tem času izdatno nadomesti krizo, ki niti ni tako majhna kot mislimo, to je čas, ko so v panjih prazni sati v mediščih, v plodiščih pa zastoj razvoja, saj je vedno opaziti zmanjšano zaleganje, nedelavnost družine.

Po čebelarški literaturi sodeč imajo podobne pašne pogoje mnogi čebelarji tako na Dolenjskem, Gorenjskem, Notranjskem, Kočevskem, pa tudi drugod. To so tako imenovani hribovski, odročni kraji. Seveda moram dodati, da seme facelije sploh ni zahtevno glede vrste in kvalitete tal. Medenja dež ne prekinja in čim preneha, čebele nadaljujejo s pašo.

Skratka, vsem čebelarjem, tudi tistim, ki imajo le nekaj družin, toplo priporočam, da si omislijo gredo, ali vsaj »gredico«, ki jim bo najlepše ogledalo marljivosti njihovih ljubljensk. Od vseh rožic menim, da je facelija za čebelarja in njegove čebele najlepša »astra«.

Na bradah panjev ni bilo opaziti ne-normalnih znakov ropanja itd.

Še par besed o tem kako jo uporabimo. Ko je še bila v bujnem cvetenju smo izvršili odkos eneka koša facelije. Krava jo je vzela zalogaj, vendar je bilo lahko ugotoviti, da ji ni šla. Za konja pa seveda ni bila interesantna, saj je vedno sit zeliščnega odličnega sena. Dobra je za nastilj ali kot gnajilo za podor. Na področjih kjer je obdelovalna sezona daljša, bi lahko sejali facelijo dvakrat.

Ker sem prepričan, da so tudi drugi čebelarji že dobili izkušnje, apeliram, da se kmalu oglasi še kdo.

Za letošnje leto sem dobil seme smiljke (smiljkita, svinjduša — *Lotus Corniculatus*). Seme sem dobil iz Bosne in kakor sem obveščen, bo dobro uspevala tudi pri nas. V literaturi piše, da predstavlja večletno rastlino — dete-

ljo livad in pašnikov, lahko pa se seje v druge kulture za živinsko krmo. Raste na najslabših in kislih tleh. Na plodni zemlji zraste do 50 cm. Daje dve do tri košnje. Cvetovi so rumeni. Cvete skoraj celo leto od maja do septembra, vendar imajo glavno pašo čebele po drugi košnji, na otavi, tj. v juliju in avgustu. Bajе je tudi smiljka

karakteristična po tem, da jo čebele obiskujejo preko celega dne in da izločanje nektarja pogojuje topla vlažna klima, ko čebele hitro polnijo panje s sicer gostim medom, ki lahko da eno bogato točenje.

Pozivam čebelarje, ki so sejali to medonosno deteljo, da izkušnje posredujejo bralcem.

KAKO GLEDA NEK ČEBELAR NA NAŠO ORGANIZACIJO IN ČEBELARJENJE

MAKS HUDOPIŠK

Kot preprost človek najbrž ne bom povedal kaj posebnega, a je morda prav, da bo zapisano to, kako pač doživljam čebelarstvo in našo organizacijo.

Začeti moram in se povrniti v dobo pred pol stoletja nazaj. Življenje na kmetih in bistveno drugačne razmere so narekemale, da smo se v vsem zgledovali po delu svojega očeta. Čebelarjenje je bila ena od panog kmetovanja, ki pa ji je bila morda tudi povsem naravno posvečena posebna skrb.

Pravočasno rojenje, kot višek in pokazatelj uspešnosti, je narekovalo, da smo skoraj vsak večer odpirali kranjčice in ugotavljali, kdaj utegne biti prvi roj. Tu ne bi ugotavljal znakov razvoja, po čemer smo lahko sodili, bolj važen je bil vpliv doživljanja tega razvoja. To in stalno poln lonca (cinast) medu v kleti je narekovalo, da sem se dosmrtno zapisal čebelarjenju. Čebelnjaku, ki je bil posrečeno nameščen pod verando naše lesene alpske hiše, se je kmalu pridružil »prizidek« s prvimi AŽ panji, ki sva jih z bratom izdelala sicer primitivno z nerodno žago, dletom in obličem. Zopet svojski

občutki z naselitvijo in skoraj pionirskim delom. Toda razvoj terja vračanje k naravi in virom energije, ki jo znanost odkriva v čebeljih proizvodih in čebelarjenje postaja aktivno za vsakega človeka. Vsi ne bomo postali čebelarji, toda pomembno se mi zdi poudariti, da ni sodobno samo čebelarjenje na veliko z najmodernejšo tehnologijo in pripomočki, ampak tudi takšno, ki mu pravimo, da je samo za konjička in ima neposreden rekreativni pomen. Tudi malo čebelarstvo mora biti v današnjih razmerah organizirano, čeprav tako ne more biti deležno neposredne družbene skrbi. Če se ustavimo ob naši organiziranosti in prizadevanju za napredek, moramo ugotoviti, da še vedno nismo razčistili pojmov, kako je treba razreševati — uresničevati naloge v samoupravni družbi. Ker so odnosi v naši družbi nekoliko drugačni, temeljijo pa na zelo dobrih osnovah samoupravljanja. Gotovo je pomembno, da naša prodaja medu ni obdavčena. To je pomoč, ki jo dostikrat spregledamo. Dejstvo je, da smo lahko kupovali sladkor za krmljenje po grosistični ceni, čebelje (kužne) bolezni so se zdravile z družbenimi sred-

stvi in da so bili podani vsi pogoji, da smo se po lastnem interesu lahko usposabljali za uspešno čebelarjenje. Težko je seveda opravičiti nevspečnosti s krmilnim sladkorjem, kar se v bodoče ne sme več dogoditi, če bo sladkor zagotovljen. Ne moremo govoriti o premajhni neposredni pomoči. Druga plat medalje pa je takšna.

Kot dolgoletni odbornik sem zasledil v čebelarški organizaciji na vseh ravneh marsikaj, kar je razvoj zaviralo, predvsem pa se premnogi člani nismo zavedali svojih dolžnosti. Tudi zato ker svoje organizacije in odnosov do naše družbe nismo dovolj dobro poznali. Zavidljiv napredek, ki ga nekateri čebelarji dosegajo, je potrdilo, da je to mogoče dobro čebelariti in da je to predvsem odvisno od človeka čebelarja, ki se zna prilagoditi in sreče z vremenom. Že tradicionalna nezadovoljnost z doseženim je naravnost koristna in gotovo so se nosilci razvoja čebelarških organizacij otrešli tradicionalnost in sprejeli vsak svoje naloge v skupno samoupravno organizirani čebelarški organizaciji. Med Medexom, Zvezo čebelarških društev in še kom, bo nujno opredeliti vlogo in funkcijo čebelarskega izobraževalnega centra, ga dograditi in odpreti namenu. V našem glasilu je treba zadevo s ČIC temeljito obravnavati in prikazati sedanje stanje.

Glede vzgoje naraščaja bi ob reformiranju učnega načrta kazalo ponov-

no opozoriti na potrebo pomoči šole za utrjevanje pravega odnosa do čebelarstva pri mladem človeku. Zelo posrečena se mi zdi prisposodba čakanja na avtobus, ki pripelje v trenutku, ko smo obupali. S tem pa nikakor ne mislim reči, da se ne bomo trudili, da bi se gotove stvari postavile na pravo mesto z novimi kvalitetami naše samoupravne družbe, ki sem orajo izkazati za enakovredne in boljše z ozirom na enakopravni položaj našega čebelarja. V tem smislu je reba pristopiti k urejanju medsebojnih odnosov na vseh ravneh.

Potrebno se mi zdi, da povem tudi nekaj o matičnem mlečku, ki ga uživam odkar je ugotovljena njegova koristnost. Verjamem, da me to ohranja sposobnega, čeprav sem težek invalid.

Ker rabi naša čebela zdravo naravno okolje, se moramo čebelarji z vsem srcem vključiti v delo kakor je in bo organizirano z namenom, da se ne poruši ravnotežja v naravi. Mislim, da prve katastrofe, ki jih povzročajo poseganje na nezaščiteni področje, že občutimo. Če naj postanejo čebelji proizvodi zdravilo jurišnjega dne, morajo biti nabrani na zdravem rastlinju. Zato se mora naša organizacija boriti za zdravje in lepoto narave. Kot ljudje in čebelarji se moramo preko svoje organizacije odzvati pozivu Združenih narodov in podpreti boj proti oboroževanju, ker to ogroža obstoj sveta.

Maks Hudopisk

OBVESTILO

Čebelarško društvo »Radovljica-Jesenice« obvešča člane, da bo pobiranje vosčin in voska za izdelavo satnic dne 31. 3. 1979 od 9.—18. ure, Linhartov trg (pri Presterlu) v Radovljici.

Vse ostale informacije dobite pri oddaji blaga.

ČEBELARSKO DRUŠTVO
RADOVLJICA
Odbor satnišnice

DA NE BO ZABLODE IN NESPORAZUMA

V Slovenskem čebelarju št. 12 leta 1978 zasledimo v Biltenu Medex v članku: »Program razvoja čebelarskega gospodarstva za obdobje do leta 1985« med drugim tudi to: »Čebelarske zadruga se lahko ustanovljajo za pridobivanje čebeljih pridelkov, nikakor pa ne za predelavo teh pridelkov, za kar so specializirane proizvodne organizacije, ki izpolnjujejo strokovne, kadrovske in proizvodne tehnične pogoje za proizvodnjo prehrabnih artiklov.«

Navedeni stavek iz Medexovega Biltena, se nekam čudno in nerazumljivo sliši, predstavljam si ga tako, kot bi to nekdo npr. iz tovarne zdravil, ki jih imamo v Jugoslaviji prepovedal, da si skuhamo čaj ali zdravilni napitek iz lipovega, bezgovega cvetja ali sploh iz kakšnega zelišča, ker nimamo za to ka-

drovsko proizvodno tehničnih pogojev za proizvodnjo prehrabnih artiklov!

Iz knjig, ki jih čebelarji zelo dobro poznajo naj navedem samo par najbolj znanih: Čebele in zdravje avtor Edmund Herold, Med i lečenje medom avt. Dr. Stojmir Mladenkov in Pčele i medicina avt. Naum Petrovič Jojriš. Iz navedenih knjig je razvidno, da so že najstarejša ljudstva na svetu znala s pridom uporabljati čebelje pridelke. Lahko si predstavljamo kakšne so imeli v kameni dobi, proizvodno tehnične pogoje? Pri slovenskem ljudstvu se je do današnjih dni ohranilo veliko spoštovanje do čebel, saj so jih uvrstili med ljudi tako, da čebela »umre«.

Na tem svetu, kjer se je začelo vse tako naglo odvijati, lahko pride do zablod, če nismo dovolj previdni!

PRIZNANJE ZČDS



Na letni konferenci čebelarskega društva Žerjav na Koroškem, so se čebelarji odločili, da ob tej priložnosti podarijo Zvezi čebelarskih društev za Slovenijo za uspešno petnajstletno sodelovanje lesorez, na katerem je portret Antona Janše. Lesorez je izdelal umetnik samouk Ivan Kladnik iz Črne, Rudarjevo 7, ki je rudar in čebelar. Spominsko darilo, ki je zelo lepo in skrbno izdelano, bo krasilo prostore ZČDS, obenem pa bo to priznanje še podkrepilo medsebojno sodelovanje in napredek organizacije ter slovenskega čebelarstva.

ZČDS

Podarjeni lesorez s portretom
Antona Janše

SLADKOR KOT PREDMET ZNANSTVENIH IN PSEVDONANSTVENIH RAZPRAV

Razprava o v novejšem času razširjenih trditvah o vlogi sladkorja kot povzročitelja bolezni.

Napredna specializacija na vseh področjih znanja je vedno težje v koraku s časom. Celo za izobraženca je dostikrat težko ohraniti pregled nad sorodnimi disciplinami. Laiku pa so mnoga področja popolnoma tuja in čeprav so znanstvene izjave zreducirane tako, da jih vsak razume, mu to kaj prida ne pomaga. Tako pride zelo pogosto do napačnih razlag. Napačni zaključki in emocionalno pogojene argumentacije mu pogosto otežkočajo, da si ustvari objektivno mnenje, saj ne more presoditi, ali je znanstveno prikazana izjava zares znanstveno utemeljena ali je le psevdoznanstvena.

Večkrat ne more razsoditi, ali gre pri nasprotovanju dveh mnenj za še nepojasnjeni znanstveni problem oz. le za prepir med strokovnjakom in šarlatanom, kar je očiten pojav predvsem na področju znanosti o prehrani.

Čeprav je nek argument pravilen, ga laik prenese na druge argumente, ki pa niso znanstveno utemeljeni in se opirajo le na materialne koristi, kar je daleč proč od resnice. Tudi ne moremo prezreti dejstva, da znanstveni argumenti pogosto služijo v propagandne namene v prehrabni industriji. Vendar si bo vsak strokovnjak za prehrano prizadeval za objektivno opazovanje in poučevanje potrošnika ter se bo postavil po robu takšnim argumentom.

Vprašanje, ali se je pred znanstveno javnostjo vredno prerokati s psevdoznanstvenimi argumenti, ima pritrilen odgovor, kajti takšne argumente lahko ovržemo le, če jih poznamo do potankosti. Le tako bomo lahko ovrgli napačne

trditve in izjave o tem, kaj je pravilno in kaj ne v naši prehrani (zlasti z ozirom na sladkor). Pravilna in polnovredna prehrana je pomembna za ohranitev zdravja in zmogljivosti ter predstavlja splošno dobroto za prebivalstvo.

Ena izmed najbolj pogostih trditev je, da je sladkor tista sestavina v naši hrani, ki v prvi vrsti povzroča bolezni moderne civilizacije. To je beli, rafinirani industrijski sladkor, zato iščemo vzroke za napačno prehrano prav v povečani porabi sladkorja, predvsem v industrijskih družbah.

Medtem ko je npr. v Ameriki povprečna poraba produktov iz žita na osebo leta 1909 padla od 300 na 141 funtov leta 1970, se je poraba rafiniranega sladkorja v povprečju povečala od 87,5 na 126 funtov. V ZDA presega poraba sladkorja pri mladini, ki še ni dopolnila 20. leta starosti, povprečje za 20 %. To pomeni, da mladina v povprečju uporabi 140–150 funtov sladkorja (65–70 kg) na leto.

Prekomerno uživanje sladkorja povzroča »saharidozo«, ki sta jo odkrila Campbell in Cleave. Saharidoza je skupno ime za tako imenovane bolezni napredka: pomanjkanje vitaminov, zobna gniloba, prevelika teža in toščica, sladkorna bolezen in kronična zapeka, bolezni želodca, črevesja, srca in ožilja ter rakava obolenja.

Campbell navaja za varnostno mejo 70 funtov sladkorja letno na osebo (31,5 kg) oz. 86 g na dan. V Zvezni republiki Nemčiji pa je povprečna dnevna poraba sladkorja na osebo nekaj več kot 90 g.

Prevod iz *Der Imkerfreund*, Avgust 1978.

Autor: H. — D. Cremer

SOCIALNO ŽIVLJENJE NAŠIH ČEBEL

Življenje čebel je možno izključno le v skupnosti. Vsaka živalca, ki se loči od skupnosti, je zapisana propadu. To je tudi razlika od črede, druge oblike skupnega življenja. Iz črede pa lahko izločimo poljubno število živali, pa nobena ne pogine, tudi če ostane popolnoma sama. Čebelna družina je posebno celovita skupnost, katere vsi člani so podvrženi nekim določenim nagonom. Vsi različni nagibi v družini tvorijo smotno delovanje čebel. To delovanje in ravnanje pa je podedovano in se ne more priučiti ter je na splošno koristno.

Nagonsko izvrševanje posameznega dela ni nujno koristno posameznemu članu družine. Mu v določenem smislu lahko celo škoduje, vendar se mora izvršiti, ker to zahteva obstoj celotne socialne skupnosti. Sem spada na primer pikanje, čeprav čebela po piku umre. Ali pa praha matice, kjer trot po spojitvi tudi umre. Ali pojav ob lakotji, ko čebele ohranjajo zadnjo kapljo medu za matico sredi tiščere kopice mrtvih čebel. Morda najbolj nazoren dokaz socialnosti tvorijo mogočne brade čebel, ki se nabirajo na bradah močnih družin ob koncu poletne paše. Po dokazih strokovnjaka JORDANA z Dunaja so to stare pašne čebele, ki so se umaknile iz gnezda, da ne bi ogrozile obstoja družine v brezpašni dobi.

Do skrajnosti izpopolnjen nagon v panju pa je brez dvoma nenehno iztegovanje jezička, kot bi čebele beračile za hrano. To ni samo sredstvo, da konzervirajo med, ampak je naravnost pridržek za zelo učinkovito mehansko sporočanje ob vzdrževanju toplotnih potreb v panju.

Vsako pašno čebelo, ki prileze v panj, obstopi gruča hišnih čebel in ji odvzame kapljo medicinske. To prevzemanje pa se odvija strogo po kakovosti prinesene kaplje. Vsem čebelam, ki prinašajo boljše boro, takoj odvzamejo tovor, druge s slabšo hrano morajo čakati.

Vzemimo slučaj, da se toplota v gnezdu preveč dvigne zaradi vremenskih sprememb izven panja. Takoj se sklene vrsta domačih čebel, ki naredi s pahljanjem kril prepih skozi panj od žrela sem. Če ta ukrep ne zadostuje, se temeljito spremeni prevzemanje medicinske ob žrelu.

Tam domače čebele pohlepno odvezemajo bolj vodeno medicinsko, čebele s sladko kapljo pa morajo čakati. Ves panj takoj spozna preplah: Rabimo vodo! In mnoge pašne čebele že prinašajo čisto vodo: naglo izhlapevanje vode v prepihu hladi gnezdo. Kakor hitro je nevarnost v gnezdu odstranjena, se pri žrelu spremeni prevzemanje medicinske po stari navadi: kdor prinese slajšo krmo, ga tudi prej odrešijo bremena. Vodena piča nima več prednosti in vodonosci odpadejo.

Tudi kopičenje medenih zalog se razvija na podoben način. Cvetno medicinsko in gozdno mano morajo čebele invertirati, pri tem pa tudi odstranjovati preobilico vode. Zato potuje nabrana tekočina od ust do ust. Ta proces pozna vsak čebelar zelo dobro. Kadar nastopi dobra paša, čebele z medom ne polnijo sat za satom, ampak »naškropijo« vse proste celice v gnezdu s kapljico tekočine. Povečana površina tekočina povzroča hitrejše izhlapevanje vode!

Pri opravljanju družin je spoznavanje in pravilno razlaganje vseh sprememb v panju odločilnega pomena za pravilen razvoj celotne skupnosti. Stalno dviganje in upadanje v krogu razvoja, pogojenega z letnimi časi ter prehoda zimske gruče v poletno družino in obratno, lažje uravnavamo, če stalno usklajamo naše posege z razvojem izredno občutljive čebelje skupnosti. Jasno pa je tudi, da vplivajo še drugi važni činitelji, da se nagonsko življenje pravilno dviguje do popolnega razvoja. Le pod skupnimi pogoji se brez trenja razvije pravo življenje v taki skupnosti. Pomenljiv način delitve dela določa vsem članom čebelje skupnosti določena opravila, ki odgovarjajo starosti in telesni razvitosti posameznih živalic. Ta delitev dela pa ni togo določena, ampak je zelo prilagodljiva.

Poleg tega vlada v družini zelo enostavno, toda zelo učinkovito obveščanje mehanskih, kemičnih in optičnih signalov. Šele sodelovanje vseh teh faktorjev omogoča skupnosti pravo socialno sožitje.

»Ob članku
»Ob 100-letnici smrti Mehringa«
v Bienenvater 9/10-78
priredil Julij Mayer

SKRB ZA NARAŠČAJ PRI ČEBELARSKEM DRUŠTVU OBČINE LAŠKO



Člani krožka ČD
Laško

Čebelarstvo društvo Laško je verjetno eno izmed tistih, ki skrbi za mladi naraščaj posveča vso pozornost. Pri društvu deluje štiričlanska komisija, ki je odgovorna za sestavo plana dela in za realizacijo le-tega v praksi.

Čebelarski krožki delujejo v Laškem, Rimskih Toplicah in Sedražu. Pred tremi leti sta prva dva dobila paviljon s štiriimi AŽ panji in ostalim orodjem in priborom, kar je osnova za delo krožkov.

Delo v krožkih vodijo mentorji, čebelarji, ki tako prispevajo k uspešnem povezovanju šole s krajevno skupnostjo. Pri določanju mentorjev nastajajo včasih težave, kar ni čudno, saj mora mentor veliko svojega prostega časa posvetiti mladim.

Z vključevanjem učencev v krožke smo lahko zadovoljni, saj njihovo število ra-

ste iz leta v leto. Na osnovi šoli Laško je sedaj vpisanih 23 učencev. Redno jih je hodilo na predavanja in praktično delo 12 do 14. Lansko leto smo sprejeli 8 novih članov. Ob tej priliki smo obiskali našega znanega, naprednega čebelarja Pfeifer Karla. Skupno smo se fotografirali, krožkarji pa si želijo, da bi to fotografijo objavili v našem glasilu.

Ko je čebelarstvo društvo Krško razvijalo svoj prapor, smo bili prisotni na tej svečanosti. Govor tov. Menceja jim je živo ostal v spominu. Želijo si tudi, da bi jih kdaj obiskal v Laškem in se seznanil z njihovim delom in uspehi.

Delo krožkov je bilo v preteklem letu zelo plodno. Najvažnejše je, da delo teče naprej in nas ni strah, da bi slovensko čebelarstvo ne imelo mladih čebelarjev.

Evsti Krašovec

ČEBELARSKI KROŽEK KRŠKO

Letos že četrto leto obiskujem čebelarski krožek na OŠ Jurij Dalmatin, Krško, ki ga vodi tovarišica Minka Zupančič.

V nedeljo, 14. 1. 1979 smo imeli občni

zbor, na katerem smo pregledali delo v preteklem letu.

Krožek je deloval v dveh skupinah. Nižja stopnja je spoznavala osnove če-

bele in čebelarjenja, novejšje dosežke pridobivanja čebeljih proizvodov, medu, matičnega mlečka, cvetnega prahu in propolisa.

Za učni pripomoček nam je šola nabavila diapozitive o biologiji čebele, o življenju čebel in o čebelji paši. Na strokovni ekskurziji v Apačah smo si ogledali praktično čebelarjenje, vzrejo matic in pridobivanje matičnega mlečka v 600 AZ panjih.

Spotoma smo si ogledali in spoznali delovanje svobodnih dejavnosti na osnovni šoli v Podčetrtku. S čebelarskim

društvom Krško smo ob programu kulturne skupine domače osnovne šole proslavili osemdesetletnico organizacije. Na tej proslavi smo prejeli odlikovanje. Red Antona Janše III. st.

V preteklem šolskem letu je naš krožek zapustilo deset vzornih mladih čebelarjev in čebelark, ki so za uspehe na tekmovanjih prejeli zvezna, republiška in občinska priznanja ter diplome. Tudi sedaj, ko so na drugih šolah, želimo, da bi še vedno ostali v čebelarskih vrstah.

Bučar Ruth, 6. č

DELO ČEBELARSKEGA KROŽKA OŠ »FRANC LEŠNIK-VUK« SLIVNICA PRI MARIBORU

V šolskem letu 1977/78 smo na pobudo nekaterih aktivnih čebelarjev in čebelarskih družin Rače in Hoče ustanovili čebelarski krožek. Mentor krožka je tov. Maks Potisk.

V krožku je devetnajst učencev. V zimskem času smo imeli nekaj ur pouka teorije in smo se seznanili z življenjem čebel. Pomladi smo dobili star panj, ki smo ga obnovili in nanj narisali panjsko končnico.

Od tov. Breznika smo dobili ogrodje čebelnjaka, za kar smo mu zelo hvaležni. Morali pa smo ga očistiti, odstraniti neuporabne deske, in jih zamenjati z novimi. Streho smo prekrili s salonitnimi ploščami, pri tem pa nam je pomagal hišnik

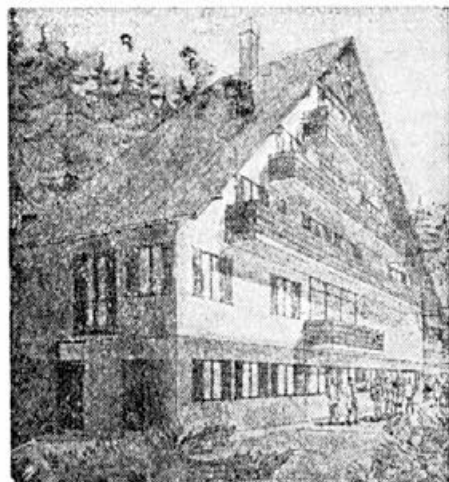
naše šole. Čebelnjak stoji na lepem mestu ob šoli. Prebarvali smo ga z zeleno barvo. Z delom v čebelnjaku smo imeli veliko veselje. Dobili pa smo še nekaj panjev in čebelnjak je oživel. Lotili smo se praktičnega dela s čebelami, opazovali smo matico, delavke, mlade čebele, ki so se komaj izlegle, svojo radost pa smo velikokrat poplačali s skelenjem čebeljih pikov. Jeseni smo čebele nakrmili, panje pa dobro obložili s papirjem in s stiroporom.

Sedaj, ko čebele počivajo, izdelujemo kozo za sate in še druge pripomočke, ki jih še nimamo, vendar jih pri delu potrebujemo. Sproti tudi obnavljamo znanje o čebelah.

Rogina Miro



pred »novim« čebelnjakom



PRISPEVKI ZA ČIC

Čebelarstvo društvo Grosuplje

i. s. člani:

Avgust inž. Gril	500.—
Franc Skufca ml.	500.—
Anton Habjan	200.—
Anton Perme	100.—
Jože Skufca	100.—
Marjan Habjan	100.—
Franc Skufca st.	100.—
Jože Rebolj	100.—
Ivan Boc	100.—
Ivan Trontelj	100.—
Maks Vidmar	100.—

Karol Vidmar	100.—
Jože Jančar	100.—
Alojz Trontelj	100.—
Stane Jurglič	100.—
Alojz Kadunc	100.—
Franc vet. Javornik	100.—
Zofija Janko	100.—
Jože Cadež	100.—
Janez Skubic	50.—
Jože Perme	50.—
Franc Zupančič	50.—
Anton Koprive	50.—
Franc Skubic	50.—
Jože Grabrijan iz Kočevja	87.—
Člani čebelarstva družine Trebija	1450.—
Maks Hudopisk iz Stražišča, Prevalje	500.—
Žitomir Terčelj, Vižovlje, Sesljan	150.—
Ivan Bračko, Maribor	280.—
Dva darovalca po din 30.—	60.—
Matija Božič iz Ljubljane	650.—
Medobčinska zveza čebelarstvih družin Maribor	5.000.—

Vsem darovalcem se iskreno zahvaljuje-
mo!

**Vsa društva in posameznike obvešča
mo, da bomo v bodoče poimensko objav-
ljali samo tiste darovalce, ki bodo prispev-
ali v enkratnem znesku več kot 50.— din.
To je nujno zaradi tega, ker so pri majh-
nih prispevkih le-ti skoraj enaki stroškom
tiskanja**

ZCDS

ZAPOSLITEV

Ker reorganiziramo poslovanje Zveze čebelarstvih društev za Slovenijo, iščemo urednika za revijo »SLOVENSKI ČEBELAR«.

POGOJI:

Kandidat mora biti napreden čebelar, s pasivnim znanjem vsaj enega svetovnega jezika. Delo je pogodbeno in honorirano od številke revije.

Zveza čebelarstvih društev za Slovenijo, Ljubljana, Cankarjeva 3.

OBVESTILO

Zveza čebelarstvih društev za Slovenijo obvešča, da bodo uradne ure za člane čebelarstvih organizacij, razen za funkcionarje teh organizacij, v ponedeljek, sredo in petek od devete do enajste ure. Prosimo, da to obvestilo upoštevate.

ZCDS

**BILANCA PRIHODKOV IN ODHODKOV
ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO
ZA OBDOBJE OD 1. JANUARJA DO 31. DECEMBRA 1978**

	din
I. ODHODKI	
— Material	13.009,00
— Porabljena energija	8.493,65
— Proizvodne storitve drugih: tisk, poština, telefon, stroš. časopisi, voda itd.	690.617,00
— Proslava 80-letnice ZČDS	68.338,00
— Plačilo za storitve SDK	4.097,00
— Dnevnice za službena potovanja Jugosl.	10.081,50
— Drugi odhodki:	
dejavnost komisij	47.625,60
seje organov zveze	15.597,45
avtorski honorarji	53.461,90
pomoč in dotacije drugim organizacijam	1.265,00
— Članarina SPOJ	60.300,00
— Osebni dohodki	315.277,45
— Ostala nadomestila:	
povračilo stroškov za mestni promet	3.080,00
regres za prehrano	5.360,00
— Ostali stroški: zavarovalnie, invest. vzdrževanje	11.637,40
Skupaj odhodki	1.308.240,95
II. PRIHODKI	
— Prihodki od članarine	1.231.535,00
— Drugi dohodki od lastne dejavnosti:	
1. naročnina za revijo Slovenski čebelar	70.098,05
2. bilten MEDEX	160.000,00
3. mali oglasi	3.920,50
4. dotacije revije Slovenski čebelar	115.200,00
5. prihodki od prispevkov za tiskovni sklad	122.263,00
— Prihodki od obresti	95.371,35
— Prihodki od najemnine poslovnih prostorov	40.800,00
— Drugi prihodki in prihodki prorač. KIS	251.031,40
— Prenešeni del prihodka iz prejšnjega leta	499.923,05
— Prispevki za dogradnjo ČIC	105.255,05
Skupaj prihodki:	2.695.397,40
III. DOHODEK (II. manj I.)	1.387.156,45

REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA ZA LETO 1978

	Plan	Realizacija	%
I. Izdatki			
1. Osební prejemki	305.000.—	315.277.—	103
2. Dejavnost komisij	400.000.—	47.626.—	12
3. Funkcionalni stroški	30.000.—	10.082.—	30
4. Materialni stroški	88.000.—	13.009.—	15
5. Revija Slovenski čebelar	688.000.—	711.659.—	103
7. Izredni izdatki	10.000.—	11.637.—	116
Skupaj:	1.521.000.—	1.109.290.—	73
II. Dohodki			
1. Članarina	1.200.000.—	1.231.535.—	103
2. Sofinanciranje KIS	50.000.—	50.000.—	100
3. MEDEX gozdno medenje	30.000.—	30.000.—	100
4. Souporaba poslovnih prostorov	40.000.—	40.800.—	102
5. Dohodki Slovenskega čebelarja	181.000.—	349.218.—	192
6. Izredni dohodki	20.000.—	91.031.—	455
Skupaj:	1.521.000.—	1.792.584.—	118

SLOVENSKI ČEBELAR

	Plan	Realizacija	%
I. Izdatki			
1. Uredniški in avtorski honorarji	129.000.—	53.462.—	41
2. Odprema revije	26.000.—	23.935.—	92
3. Stroški tiskanja	452.000.—	549.245.—	121
4. Drobní material	1.000.—	1.497.—	149
5. Poština	78.000.—	83.520.—	107
Skupaj:	688.000.—	711.659.—	103
II. Dohodki			
1. Naročnina	30.000.—	70.098.—	233
2. Bilten MEDEX	120.000.—	160.000.—	133
3. Mali oglasi	1.000.—	3.920.—	392
4. Dotacija Raziskovalne skupnosti	30.000.—	115.200.—	384
Skupaj:	181.000.—	349.218.—	193

GRADNJA ČIC

	din
1. Prispevki za dograditev doma na Brdu ČIC v letu 1978	105.255,05
II. Vrednost gradbenega objekta po stanju 1. 1. 1978	921.114,65
— Investirano v letu 1978	466.483,00
	1.387.597,65

PETER SUKIČ



Vsa narava se je pripravila na zimski počitek, da si nabere novih moči za naslednjo pomlad. Mraz in sneg sta pregnala še čebele k počitku. In z njimi je legel k večnemu počitku tudi dolgoletni član čebelar-ske družine Grad Peter Sukič iz Grada. Zaspal je v 74. letu starosti in ne bo ga prebudilo toplo sonce, ne zelena in cvetoča pomlad. Huda in težka bolezen ga je iztrgala iz naše sredine, kruta smrt je 1. decembra 1978 pretrgala nit njegovega življenja.

Ze od rane mladosti je imel rad čebele. Zanje ga je navdušil oče, ki je dolga leta čebelaril. Izučil se je za čevljarja in njegovo življenje je bilo podobno neutrudni čebeli.

Spet bo prišla pomlad, sonce bo prebudilo naravo, prebudilo bo tudi njegove čebele, a njega ne bo več, da bi se jih veselil. Krila ga bo domača zemlja in na gomili mu bodo zacvetele cvetice. Privabile bodo njegove čebelice, da ga bodo obiskovale na zadnjem domu.

Dragi Peter, tudi mi te ne bomo pozabili. Ostal nam boš v spominu kot dober čebelar in prijatelj. Naj ti bo lahka domača gruda.

Čebelar-ska družina Grad
Predsednik: Alojz Kočar

FELIKS JANEŽIČ



Na dan 25. avgusta 1978 nas je nenadoma pretresla novica, da je čebelarja in tovariša FELIKSA JANEŽIČA kruta smrt iztrgala iz naših vrst, ter se je za vedno poslovil od nas. Bil je zelo navezan na svoje čebelje družine ter je z ljubeznijo opravljal potrebna dela za časa njegovega

življenja. Saj je svoje družine še dan pred smrtjo pripravil za prezimovanje.

Pokojni Feliks Janežič je bil rojen 14. 5. 1900 v vasi Markovec v Loški dolini. Po poklicu je bil žagarski delavec. Pred zadnjo svetovno vojno si je s pridnostjo zgradil svoj dom in ustvaril družino.

S čebelarstvom se je začel ukvarjati po osvoboditvi naše dežele. V teku 25 let si je pripravil 35 čebeljih družin v AZ panjih. Bil je vseskozi aktiven član tukajšnjega čebelar-skega društva.

Za zasluge pri razvoju te čebelar-ske panoge in aktivnem delu v društvu je v letu 1978 prejel odlikovanje: red Antona Janše II. stopnje.

Naj počiva v miru v domači zemlji.

Čebelar-sko društvo
Stari trg pri Ložu

IGNAC OMAHN



Dne 18. decembra 1978 je umrl za težko zavrato boleznijo dolgoletni član in večkratni funkcionar v čebelar-skih organizacijah Nace Omahen. Kljub slabemu vremenu, v dežju in poleidici so se tiho poslovili od njega dne 21. decembra 1978 na viškem pokopališču številni prijatelji in znanci.

Pokojni Nace je bil rojen de 14. avgusta 1910 v Ljubljani. Čebele so se mu priljubile že v zgodnji mladosti. Komaj 18 let star je že peljal svoje prve štiri AZ na hojevo pašo pod Krimom. Leta 1932 se je včlanil v čebelar-sko organizacijo ter ostal njen zvesti član in naročnik Slovenskega čebelarja vse svoje življenje. Leta 1963 je bil izvoljen v izvršni odbor Zveze čebelar-skih društev Slovenije (Zveza). Pri tem odboru je prevzel funkcijo gospodarja. V znak priznanja za svoje delo na področju čebelarstva je prejel odlikovanje: red Antona Janše druge stopnje.

Po značaju je bil tih, skromen in vester družbeni delavec, v družbi pa prijeten družabnik. Ohranili ga bomo v hvalnem in lepem spominu.

Valentin Benedičič

IVAN ARIH



V začetku julija smo pokopali najstarejšega čebelarja v Kranjski gori tov. Arih Ivana, roj. 1894. Že kot otrok je pomagal očetu v čebelnjaku pri kranjičih, ker se je oče ukvarjal delno s trgovino s čebelami. Ko se je vrnil iz prve svetovne vojne, je bil v

službi pri železnici kot čuvaj na čuvajnici. Prišel je čebelariti na novo z AZ panji, še vedno pa je imel do zadnjega po par kranjičev v čebelnjaku. Bil je naprednega prepričanja in preganjan že v stari Jugoslaviji. Ob okupaciji se je leta 1941 povezal z OF in sodeloval s partizani do osvoboditve. Leta 1942 je bil zaprt v Begunjah in v taborišču v Avstriji. Po vojni je bil nekaj let predsednik krajevnega odbora Kranjska gora. Od mladosti do smrti pa je bil nepretrgoma član gasilskega društva. Za svoje delo je prejel več odlikovanj. Par mesecev pred smrtjo pa tudi red »Antona Janše« III. stopnje.

Čebelarjska družina
Kranjska gora

FRANCE KOS



Čebelarji Ribniške doline smo 13. novembra 1978 pospremili na poslednji poti enega od najstarejših čebelarjev Franceta Kosa iz Zlebiča. Rojen je bil 13. 6. 1899 v stari čebelarjski družini. Čebelaril je od zgodnje mladosti. Bil je zelo napreden in med

prvimi organiziranimi čebelarji ter bil tudi sam dober organizator in večletni predvojni predsednik naše čebelarjske organizacije. Naše društvo mu je podelilo odlikovanje A. J., kot priznanje za njegovo delo v čebelarjski organizaciji. Bil je kmetovalec, vzoren sadjar in je tako še bolj cenil čebelarstvo.

Ko so mu leta in izčrpanost onemogućila delo, ga je naše društvo imenovalo za častnega člana.

Ob njegovem grobu se je poslovil v imenu čebelarjev predsednik čebelarjskega društva Ribnica tov. France Gradišar.

Te vrstice naj bodo v njegov trajen spomin, njegovi ugledni družini pa izrekamo globoko sožalje.

Čebelarjsko društvo Ribnica

Po sklepu uredniškega odbora Slovenskega čebelarja prosimo, da v bodoče ne pišete preobširnih osmrtnic. Osmrtnica naj bo dolga največ 30 tipkanih vrstic. Prav tako bi želeli, da bi v osmrtnicah navedli vzroke smrti čebelarjev, ker bi lahko tekom časa ugotovili katere bolezni so značilne za čebelarje in katerih čebelarji nimajo.

Uredništvo

OBVESTILO

Upravni odbor Čebelarjske družine Ljubljana obvešča vse svoje člane, da naj nakazujejo v bodoče članarino in prispevek za tiskovni sklad 1.— dinar od panja na žiro račun: ČD Ljubljana, št. 50100-678-3569 pri SDK Ljubljana.

Celotna članarina znaša 200.— dinarjev za ZČDS, 10.— dinarjev za ZČD Ljubljana in 20.— dinarjev za ČD Ljubljana in 1.— din od panja.

Upravni odbor

PRODAM

Prodajam parcelo 600 m² s podkletenim čebelnjakom, ki je v izgradnji in izdelan do prve plošče, poleg tega prodajam še ves gradbeni material, ki je že na gradbišču. Parcela je 12 km oddaljena od Ivančne gorice, do nje je možen dovoz s tovornimi vozili. Prodajam tudi nekaj naseljenih panjev. Ponudbe sporočite na telefon: (061) 557 332.

VABILO

Medobčinska zveza čebelarških družin — Maribor vabi vse čebelarje, čebelarške zveze Maribor in sosednja čebelarška društva na strokovno predavanje:

— Čebelarjenje v LR in AŽ panjih. Predavanje bo v soboto, dne 7. aprila 1979 ob 8. uri v dvorani Dravskih elektrarn v Mariboru, Vetrinska 2/II

Predavala bosta ing. Uroš VIDMAR iz Bohinja od 8.—13. ure in od 14. ure dalje primarij dr. PERTL iz Maribora o pok. Dr. Filipu Terču, prvemu apiterapevtu (princip njegove čebelje kure pri revmatičnih bolnikih).

MZČD MB

PRODAM

Prodaj 14 naseljenih AŽ panjev in prenosni čebelnjak. Tome Jože, Lavrica 12 — P. 61291 Škofljica

Prodaj zložljive čebelnjake in nekaj družin na 9 satih. Caglevič, Rašiška 3, Ljubljana

KUPIM

Kupim 50 družin na satih AŽ mere brez panja. Zanima me samo čista sivka. Ponudbe pošljite najpozneje do 15. III. 1979. Živko M. Stanisavljević, Dobračina 50 — 11000 BEOGRAD

Kupim 2 roja čebel. Ponudbe pošljite na naslov: MADJ Gabor, Vladimira Nazora 91, 25233 Ruski Krstur Bačka

Kupim 100 naseljenih LR panjev — lahko tudi manjše število. Pavlovič Zdravko, Križevska vas 16 — 68330 Metlika

Kupim 10 AŽ družin s satjem brez panjev. Ponudbe s ceno pošljite na naslov Vinko Jerič, Gančani 72 — 69231 Beltinci

Kupim točilo za med, Jerele Zvonko, 68281 SENOVO

Čebelarško društvo Grosuplje

o b v e š č a

vse čebelarje in prijatelje čebelarstva, da je vsako prvo soboto od 18.00. ure dalje debatni večer v Čebelarškem domu na Spodnjem Blatu pri Grosupljem.

Vabljeni

PRODAM

večjo parcelo okoli sedem kilometrov od daljeno od Nove Gorice. Leži v bližini obširnih akacijevih gozdov in je primerna za čebelarstvo ter za sadni nasad. Naslov v upravi ZČDS.

PRODAM

Prodaj vse vrste osmukalnikov za cvetni prah s plastičnimi mrežicami — velikost luknjic od 4,8 do 5,1 mm ter z odprtini za izlet čebel in trotov.

Zaradi preobremenjenosti prodaj nakladne AŽ panje s čebelami. Za čebele imam veterinarsko spričevalo.

Oton Primožič
Prebold 39